

Publikatieblad

van de Europese Gemeenschappen

19e jaargang nr. C 12

17 januari 1976

Uitgave in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

Inhoud

I *Mededelingen*

Commissie

Europese rekeneenheid 1

II *Vorbereidende besluiten*

Economisch en Sociaal Comité

Advies inzake een voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot wijziging van artikel 8 van Verordening (EEG) nr. 1612/68 betreffende de uitbreiding van de syndicale rechten ten gunste van werknemers die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen 2

Advies inzake een Actieprogramma van de Gemeenschap ten behoeve van de migrerende werknemers en hun gezinnen 4

III *Bekendmakingen*

Raad

Verlenging van de geldigheidsduur van de lijsten van geschikte kandidaten, opgesteld op grond der algemene vergelijkende onderzoeken Raad/C/96 en Raad/B/105 33

Overheidsopdrachten (Richtlijn nr. 71/305/EEG van de Raad van 26 juli 1971, aangevuld door Richtlijn nr. 72/277/EEG van de Raad van 26 juli 1972) 34

Openbare procedures 36

Niet-openbare procedures 41

**MEDEDELING AAN DE ABONNEES
VAN HET PUBLIKATIEBLAD VAN DE EUROPESE
GEMEENSCHAPPEN**

Het lopende abonnement 1975 eindigde op 31 december.

Ten einde iedere onderbreking in de toezending te vermijden, wordt verzocht de abonnementen zonder vertraging te verlengen.

De jaarabonnementsprijs 1976 is vastgesteld op Fl. 207 (Bfr. 3 000).

I

(Mededelingen)

COMMISSIE

EUROPESE REKENEENHEID ⁽¹⁾

16 januari 1976

Bedrag in nationale valuta voor 1 E.R.E.:

Belgische en Luxemburgse frank:		US-dollar	1,16819
— officiële markt	45,8982	Zwitserse frank	3,03871
— vrije markt	46,9204	Peseta	69,7012
Duitse mark	3,03984	Zweedse kroon	5,11102
Gulden	3,12154	Noorse kroon	6,48509
Pond sterling	0,576321	Canadese dollar	1,17252
Deense kroon	7,20143	Escudo	31,7196
Franse frank	5,23527	Oostenrijkse schilling	21,4980
Lire	geen notering	Finse mark	4,48663
Ierse pond	0,576321	Yen	356,076

⁽¹⁾ — Artikel 2, lid 2, van het Besluit nr. 75/250/EEG van de Raad van 21 april 1975 betreffende de definitie en de omrekening van de Europese rekeneenheid toegepast in de A.C.S.-E.E.G.-Overeenkomst van Lomé.

— Artikel 2, lid 2, van Beschikking nr. 3289/75/EGKS van de Commissie van 18 december 1975 betreffende de definitie en de omrekening van de Europese rekeneenheid toegepast in het kader van het E.G.K.S.-Verdrag.

II

(Voorbereidende besluiten)

ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Advies inzake een voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot wijziging van artikel 8 van Verordening (EEG) nr. 1612/68 betreffende de uitbreiding van de syndicale rechten ten gunste van werknemers die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is bekendgemaakt in *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. C 221 van 27 september 1975, blz. 3.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 22 september 1975 heeft de Raad besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap over bovengenoemd voorstel te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 29 en 30 oktober 1975 te Brussel gehouden 134e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien de artikelen 48, 49 en 100 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gezien het verzoek om advies van de Raad d.d. 22 september 1975,

Gezien het door zijn Bureau op 23 september 1975 genomen besluit, de Afdeling voor sociale vraagstukken met het opstellen van een advies en een rapport inzake dit onderwerp te belasten,

Gezien het door de Afdeling voor sociale vraagstukken op 16 en 17 oktober 1975 uitgebrachte advies en het mondelinge verslag van de rapporteur, de heer Van Rens,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn 134e zitting op 29 en 30 oktober 1975, vergadering van 30 oktober 1975,

Overwegende de opmerkingen die het heeft gemaakt in zijn advies inzake het „Actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers en hun gezinnen” met betrekking tot de uitoefening van vakbondsrechten en daarmee samenhangende publiekrechtelijke rechten, alsmede tot de uitoefening van politieke en burgerrechten,

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met algemene stemmen werd goedgekeurd.

1. Het Economisch en Sociaal Comité hecht zijn goedkeuring aan het voorstel voor een verordening.

2. De in artikel 8 van Verordening (EEG) nr. 1612/68 met betrekking tot het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap neergelegde formele erkenning van het recht van werknemers die onderdaan zijn van een Lid-Staat en in een andere Lid-Staat werkzaam zijn om zitting te hebben in beleids- en bestuursorganen van vakbonden vormt het noodzakelijke en logische complement van het (sinds 1968 erkende) recht van deze werknemers om lid te worden van een vakbond en hun vakbondsrechten uit te oefenen, met inbegrip van het stemrecht.

Bovendien betekent dit voorstel een officiële bevestiging op communautair niveau van de feitelijke situatie in de Lid-Staten en is het in overeenstemming met de bepalingen van artikel 48 van het Verdrag betreffende het vrije verkeer van werknemers, dat gericht is op de afschaffing van iedere vorm van discriminatie op grond van nationaliteit tussen werknemers uit de Lid-Staten met betrekking tot werkgelegenheid, beloning en andere arbeidsvoorwaarden.

3. Deze, in het actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers aangekondigde, wijziging van Verordening (EEG) nr. 1612/68 beantwoordt tevens aan de herhaaldelijk door het Economisch en Sociaal Comité naar voren gebrachte mening, met name in zijn advies inzake voornoemd actieprogramma waarin het verzoekt de migrerende werknemers van de Gemeenschap vakbondsrechten in de ruimste zin van het woord toe te kennen.

4. Het Comité betreurt echter dat de communautaire Instellingen nu pas tot wijziging van artikel 8 van Verordening (EEG) nr. 1612/68 van 15 oktober 1968 overgaan, hoewel krachtens lid 2 van dit artikel een herziening uiterlijk binnen 2 jaar had dienen plaats te vinden.

5. Het Comité wil er bovendien nogmaals op wijzen dat het onderhavige voorstel van de Commissie

voor een verordening geen betrekking heeft op deelname van buitenlandse werknemers aan het bestuur van publiekrechtelijke organen en op het bekleden van overheidsfuncties. Zoals in de toelichting op het voorstel wordt gesteld, zal dit vraagstuk aan de orde komen in het kader van de tenuitvoerlegging van het „actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers”, waarin wordt gesproken van het uit de weg ruimen van „hindernissen (...) die in sommige Lid-Staten de uitoefening van vakbondsrechten, en met name het recht van deelneming aan het beheer van publiekrechtelijke lichamen in de hoedanigheid van vakbondsvertegenwoordiger en de uitoefening van een openbare functie, beletten”. Het Comité hecht er bijzonder veel waarde aan dat deze richtsnoeren uit het actieprogramma, alsmede die betreffende de uitoefening van de politieke en burgerrechten, zo spoedig mogelijk worden geconcretiseerd in officiële voorstellen van de Commissie aan de Raad.

6. Dit is de reden dat het Comité het wenselijk acht — indien dit mogelijk is — om via een verdere aanpassing van artikel 8 van Verordening (EEG) nr. 1612/68 reeds nu aan de communautaire migrerende werknemers het recht te geven om deel te nemen aan het bestuur van een publiekrechtelijk lichaam of om een publiekrechtelijke functie uit te oefenen.

7. Het is niet mogelijk voor de migrerende werknemers uit derde landen om via deze verordening dezelfde rechten te verkrijgen als de communautaire migrerende werknemers. Het Comité acht het echter noodzakelijk dat de migrerende werknemers ook op dit vlak dezelfde rechten krijgen als de communautaire en nationale werknemers. Het Comité herhaalt derhalve de wens zoals neergelegd in het advies inzake „het actieprogramma t.b.v. migrerende werknemers” om ook dit probleem met passende instrumenten aan te pakken.

Gedaan te Brussel, 30 oktober 1975.

*De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

H. CANONGE

Advies inzake een Actieprogramma van de Gemeenschap ten behoeve van de migrerende werknemers en hun gezinnen

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is niet bekendgemaakt in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 14 januari 1975 heeft de Raad besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap over bovengenoemd programma te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 29 en 30 oktober 1975 te Brussel gehouden 134e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gezien het verzoek om advies van de Raad d.d. 14 januari 1975,

Gezien het op 28 januari 1975 door zijn Bureau genomen besluit, de Afdeling voor sociale vraagstukken met de voorbereiding van een advies en rapport inzake bovengenoemd actieprogramma te belasten,

Gezien het advies van de Afdeling voor sociale vraagstukken van 17 oktober 1975,

Gezien het door de rapporteur, de heer Purpura, ingediende rapport,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn 134e zitting van 29 en 30 oktober 1975, vergadering van 30 oktober,

Overwegende de omvang van het migratieverschijnsel, waarbij ongeveer zes miljoen werknemers, waarvan slechts een derde uit landen van de Gemeenschap afkomstig is, alsmede ongeveer 4 miljoen gezinsleden van de werknemers betrokken zijn;

Overwegende dat aan de vraagstukken van de migrerende werknemers en hun gezinnen studies zijn gewijd en te dien aanzien besluiten zijn genomen door internationale organisaties — zoals de I.A.O., de Raad van Europa en de O.E.S.O. — die internatio-

nale juridische teksten hebben opgesteld welke bij het opstellen van het Actieprogramma van de Commissie niet buiten beschouwing kunnen worden gelaten;

Overwegende dat het Economisch en Sociaal Comité meermalen, vanaf het tijdstip van zijn oprichting, de vraagstukken van de migrerende werknemers behandeld heeft, in het bijzonder bij het uitbrengen van zijn adviezen inzake de verordeningen en richtlijnen betreffende het vrije verkeer en de sociale zekerheid van de migrerende werknemers en de adviezen inzake de sociale toestand van de Gemeenschap, dan wel inzake vraagstukken die een terugslag hebben op of samenhangen met het migratieverschijnsel;

Overwegende dat het noodzakelijk is de huidige situatie op migratiegebied, zowel in de emigratie- als in de immigratielanden, zo goed mogelijk te kennen met behulp van nauwkeurige informatie en statistische gegevens, welke laatste volgens een communautaire methode verzameld en verwerkt moeten worden;

Nogmaals bevestigende dat het Actieprogramma dient te worden ingepast in het kader van de sociale politiek van de Gemeenschap, een daarbij ook rekening moet worden gehouden met de zeer nauwe banden die tussen het Programma en de werkgelegenheidspolitiek en de andere communautaire beleidsvormen bestaan;

Bevestigende dat het dringend noodzakelijk is dat het Actieprogramma door de Raad wordt goedgekeurd, ten einde de verschillende uitvoeringsmaatregelen te

kunnen treffen bij wege van verordeningen, richtlijnen en andere door het Verdrag genoemde voorzieningen;

Overwegende voorts dat het noodzakelijk is de prioriteit van enkele in het Programma geplande acties t.o.v. alle overige acties vast te stellen, data en termijnen aan te geven en over de nodige financiële middelen te beschikken, ten einde te bereiken dat het Programma een zeker, concreet en haalbaar karakter heeft,

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met 2 stemonthoudingen werd goedgekeurd.

Het Comité hecht zijn goedkeuring aan het Actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers en hun gezinnen, onder voorbehoud van de volgende algemene en bijzondere overwegingen en voorstellen.

I. ALGEMENE OVERWEGINGEN EN VOORSTELLEN

1. HET MIGRATIEVERSCIJNSEL EN HET PROGRAMMA

1.1. Vóór alles wil het Comité er zijn waardering voor uitspreken dat de Commissie dit programma heeft opgesteld en aan de Raad heeft voorgelegd, dat een lange reeks maatregelen en acties van grote betekenis en kiesheid ten behoeve van de categorie van de migrerende werknemers omvat en voorstelt.

1.2. Het merkt op dat de Europese Economische Gemeenschap — de Commissie en de Raad — zich er in al deze jaren voor heeft ingezet duidelijke bepalingen van het Verdrag van Rome ten uitvoer te leggen, zoals de artikelen 48 en 49 (vrij verkeer) en 51 (sociale zekerheid van de migrerende werknemers), alsmede twee aanbevelingen inzake de huisvesting en de sociale diensten.

De vraagstukken van de niet-communautaire werknemers vallen buiten het werkkerrein van de communautaire actie. Toch heeft de samenstelling naar nationaliteit van de migrerende werknemers op het grondgebied van de Gemeenschap de laatste jaren een wijziging ondergaan en geeft zij thans zelfs een volledig omgekeerd beeld te zien: terwijl het merendeel van de migranten in de eerste tien jaren van het bestaan van de E.E.G. bestond uit werknemers afkomstig uit de Lid-Statens (vooral uit Italië), maken de communautaire werknemers in de laatste jaren en vooral op het ogenblik slechts 30 % van de migrerende werknemers uit, terwijl de resterende 70 % bestaat uit werknemers afkomstig uit derde landen.

1.3. Alvorens het document van de Commissie in behandeling te nemen, verklaart het Comité het te

betreuen dat dit Programma pas zo laat uitgewerkt en voorgelegd is. De Gemeenschap heeft de beste jaren van economische expansie voorbij laten gaan zonder de vraagstukken van de migrerende werknemers, die toen nog minder dramatisch waren, globaal aan te pakken. Toch heeft het Comité in al die jaren niet nagelaten er in zijn adviezen inzake de jaarlijkse verslagen van de Commissie of inzake de hoofdlijnen van een sociale politiek of bij verschillende andere gelegenheden de aandacht van de Commissie en de Raad te vestigen op het belang en de urgentie van de vraagstukken van de migrerende werknemers. Het migratieverschijnsel en alle ermee verband houdende vraagstukken hebben een dusdanige omvang dat verdere vertraging in de actie van de Gemeenschap niet kan worden toegestaan.

2. DE KENMERKEN VAN HET COMMUNAUTAIR PROGRAMMA

2.1. HET GLOBALE KARAKTER VAN HET PROGRAMMA

2.1.1. Het Comité is het eens met de Commissie dat het Actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers algemeen van opzet en van uitvoering moet zijn, d.w.z. alle vraagstukken en alle aspecten daarvan die deze werknemers betreffen in aanmerking moet nemen, met inbegrip van voorzieningen van economische, regionale en industriële aard, alsmede de ontwikkelingsmaatregelen die voor het migratieverschijnsel van belang zijn.

2.1.2. Wil men bereiken dat dit Programma alomvattend is dan dient men de migratiebeweging zowel kwantitatief als kwalitatief grondig te kennen. Bovendien is het nodig dat een concrete en objectieve analyse wordt gemaakt, niet alleen van de economische en sociale situatie van de emigratielanden, maar ook van de demografische politiek van deze landen.

2.1.3. Ten slotte moet het Programma, wil het alomvattend zijn, „alle” migrerende werknemers in aanmerking nemen, d.w.z. zowel de communautaire werknemers als die welke uit derde landen afkomstig zijn. Dit betekent niet dat het onderscheid tussen de communautaire en de niet-communautaire werknemers wordt opgeheven, daar het Verdrag alleen voor eerstgenoemden nauwkeurige juridische bepalingen inhoudt. Aan discriminatie tussen de communautaire migrerende werknemers en de werknemers uit derde landen op het vlak van levensomstandigheden en arbeidsvoorwaarden zal echter geleidelijk volledig een einde moeten komen. Het Programma zal ook de migrerende werknemers afkomstig uit derde landen in aanmerking moeten nemen; in dit verband zij verwezen naar het gestelde in de Resolutie van de Raad van 21 januari 1974.

2.2. DE ECONOMISCHE ASPECTEN VAN HET PROGRAMMA

2.2.1. Ter oplossing van de problemen in verband met de emigratie is het zaak uit te gaan van de conclusies die kunnen worden getrokken uit de positieve en de negatieve zijden van de emigratiebalans zowel in het land van herkomst als in het land van ontvangst. Het Comité heeft dan ook waardering voor de pogingen die de Commissie in de inleiding van het Actieprogramma in die richting onderneemt en het hoopt dat de Commissie hiermee zal voortgaan.

2.2.2. Het Comité zou opnieuw willen onderstrepen wat in juni 1973 in het advies inzake de sociale toestand van de Gemeenschap is gezegd, nl. dat steeds het gevaar aanwezig is dat de migrerende werknemers alleen en uitsluitend als economische en produktiefactoren worden beschouwd en dat dit evengoed de landen betreft die, om in hun behoeften te voorzien, een migratiebeleid voeren als de emigratielanden.

2.3. DE MAATREGELEN IN HET KADER VAN HET REGIONAAL BELEID

2.3.1. De migratie kan nadelige en zelfs ernstige gevolgen hebben gehad en thans nog hebben voor het economische en produktie-evenwicht van de verschillende regio's der Gemeenschap: zij heeft namelijk — zoals ook de Commissie opmerkt — de concentratie van de beschikbare arbeidskrachten in de centrale gebieden van de Gemeenschap in de hand gewerkt, ten koste van de economische ontwikkeling van de onvoldoende ontwikkelde regio's. Om het evenwicht te kunnen herstellen moet dus dringend metterdaad een „evenwichtig beleid met betrekking tot de ruimtelijke ordening van Europa” gevoerd worden. De vraagstukken van de onvoldoende ontwikkelde regio's van de Gemeenschap die arbeidskrachten leveren hangen nauw samen met het regionaal beleid.

2.3.2. Het Comité herinnert aan het standpunt dat in vroegere adviezen met betrekking tot het regionaal beleid naar voren is gebracht en het bevestigt nogmaals in verband met het verschijnsel van de migrerende werknemers dat „een grote inspanning moet worden gedaan met het oog op een industriële decentralisatie en een krachtig beleid voor de regionale ontwikkeling van het Europese grondgebied”.

2.3.3. In het licht van deze aspecten moet opnieuw gewezen worden op de noodzaak, het scheppen van arbeidsplaatsen in de regio's waar arbeidskrachten beschikbaar zijn te bevorderen. Het is niet voldoende te stellen dat de emigratie niet het resultaat van een economische dwang mag zijn, maar de uitdrukking moet zijn van een recht op vrije keuze van een beroepswerkzaamheid; er moeten ook de nodige midde-

len beschikbaar worden gesteld om de arbeidsmogelijkheden te vermeerderen, zonder de werknemers te dwingen land en gezin te verlaten ten einde te trachten elders de kost te verdienen.

2.4. DE INSCHAKELING VAN DE INDUSTRIËLE, DE LANDBOUW- EN DE SOCIALE POLITIEK, EN VAN DE POLITIEK INZAKE ONTWIKKELINGS-SAMENWERKING

2.4.1. Overtuigd van de juistheid van deze opmerking wijst het Comité op het nauwe verband dat bestaat tussen het migratiebeleid en de andere communautaire beleidsvormen, in het bijzonder de industriële politiek, de landbouwpolitiek en de politiek gericht op de ontwikkelingssamenwerking. De Commissie zou moeten nagaan, op welke wijze en met welke middelen het optreden van de Gemeenschap op deze gebieden van nut kan zijn bij het streven om het migratieverschijnsel binnen de perken te houden.

2.4.2. Een belangrijke bijdrage kan hier door het gemeenschappelijk landbouwbeleid worden geleverd. Het braak liggende land en de vergrijzing van de agrarische bevolking zijn verschijnselen die in vele gevallen geweten moeten worden aan het feit dat de bevolking uit de onvoldoende ontwikkelde regio's naar de industrie centra wegtrekt. Zoals reeds eerder werd gezegd voelen in het bijzonder de jonge werknemers zich tot het werk en de betere verdiensten in de industrie aangetrokken; daarom dient te worden nagegaan hoe en met welke middelen te verwezenlijken valt dat de landbouw en het platteland jonge werknemers aantrekken en werk kunnen bieden.

2.4.3. Ten slotte acht het Comité het een positief feit dat de Raad van de Europese Gemeenschappen aan het Actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers een centrale plaats in de sociale politiek van de Gemeenschap heeft ingeruimd; deze sociale politiek kan namelijk bepaalde essentiële instrumenten, zoals het Europees Sociaal Fonds en de sociale zekerheid, ook ten behoeve van de migrerende werknemers en hun gezinnen inschakelen.

2.4.4. Ten slotte herinnert het Comité eraan dat een Actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers ook niet gescheiden kan worden van de door de Gemeenschap op internationaal niveau te verrichten inspanning om tot een betere ontwikkeling en tot een evenwichtige arbeidsmarkt in de nog zwaar door ondertewerkstelling geteisterde gebieden bij te dragen.

2.5. DE DOOR DE MIGRANTEN OVERGEMAAKTE GELDEN

2.5.1. Eén van de problemen van economische aard betreft de regeling van de door de migranten

naar huis overgemaakte gelden. Er wordt in dit verband op gewezen omdat dit aspect weliswaar door Verordening (EEG) nr. 1612/68 betreffende het vrije verkeer van de communautaire werknemers is behandeld, maar een reglementering voor de werknemers afkomstig uit derde landen, behoudens specifieke gevallen, nog op zich laat wachten.

2.5.2. Gezien de huidige situatie op de valutamarkt, vestigt het Comité voorts de aandacht van de Commissie en de Raad op de noodzaak in dezen nauwkeurige en billijke normen vast te leggen, niet alleen ten einde de migranten uit derde landen in staat te stellen hun spaargeld naar hun familie thuis te sturen, maar ook ten einde te vermijden dat door de schommeling van de wisselkoersen en de devaluatie van bepaalde muntenheden het overgemaakte geld waarvoor de migrerende werknemer grote offers heeft gebracht in absolute waarde vermindert en niet meer aan het beoogde doel beantwoordt.

3. DE MAATREGELEN VAN DE GEMEENSCHAP TEN BEHOEVE VAN DE MIGRERENDE WERKNEMERS

3.1. DE VRAAG OF DE MAATREGELEN VAN HET ACTIEPROGRAMMA EEN CONCRETE INHOUD HEBBEN EN TIJDIG ZIJN VOORGESTELD

3.1.1. Het Comité is van oordeel dat het noodzakelijk is in het Actieprogramma niet alleen concrete acties aan te geven, maar tevens en vooral data en termijnen vast te stellen voor de tenuitvoerlegging van de verschillende maatregelen. Zolang geen concrete voorstellen worden gedaan en geen data en uiterste termijnen voor de uitvoering ervan worden vastgelegd, kan niet van een echt sociaal beleid van de Gemeenschap gesproken worden.

3.2. DE PRAKTISCHE TENUITVOERLEGGING VAN DE VOORSTELLEN EN DE JURIDISCHE MID- DELEN

3.2.1. Naar de mening van het Comité doet zich hier een juridisch probleem voor, dat aan de hand van de bepalingen van het Verdrag opgelost kan worden. Het meent nl. dat wanneer het Verdrag nauwkeurige voorschriften geeft men daarvan uit dient te gaan. Zo dient men zich met betrekking tot het vrije verkeer op de artikelen 48 en 49, met betrekking tot de sociale zekerheid op artikel 51 en met betrekking tot het Europees Sociaal Fonds op de artikelen 123 e.v. van het Verdrag te baseren.

3.2.2. Wanneer daarentegen het Verdrag van Rome geen „nauwkeurige” voorschriften bevat waarop men zich kan baseren voor de verwezenlijking van de verschillende voorstellen, dient men zich: a) te baseren op artikel 235 van het Verdrag, of b) over te

gaan tot de coördinatie van de wettelijke bepalingen en de beleidsvormen betreffende de migratie van de landen van de Gemeenschap en de derde landen die arbeidskrachten leveren.

3.2.3. Wat de eerste mogelijkheid betreft herinnert het Comité eraan dat het reeds vele malen heeft verzocht, artikel 235 van het Verdrag in toepassing te brengen met het oog op de verwezenlijking van de sociale politiek, in het bijzonder wat de in de artikelen 117 en 118 genoemde materie betreft, en het verheugt hem dat de Raad in zijn resolutie van 21 januari 1974 betreffende een sociaal actieprogramma zijn wil tot uitdrukking heeft gebracht zich op deze bepaling van het Verdrag te baseren. De toepassing van dit artikel bij wege van verordeningen, richtlijnen en aanbevelingen op de migrerende werknemers zal afdoende bewijzen dat de inhoud van dit artikel aan de sociale behoeften van de Gemeenschap beantwoordt.

3.2.4. De tweede mogelijkheid bestaat volgens het Comité uit de coördinatie van de wettelijke bepalingen en de beleidsvormen van de Lid-Staten en van het communautair beleid t.a.v. de derde landen op migratiegebied. De Commissie noemt deze mogelijkheid in haar Programma, wanneer zij stelt dat het noodzakelijk is dat een coördinatie tot stand wordt gebracht op het vlak van de Gemeenschap van het in de Lid-Staten gevoerde beleid met betrekking tot de migratie en de migranten, en dat bij het plannen van communautaire maatregelen op andere gebieden met het vraagstuk van de migratie rekening wordt gehouden.

3.2.5. Het Comité maakt van deze gelegenheid gebruik om op te merken dat, welk juridisch instrument ook gekozen moge worden, meer in het algemeen tevens moet worden toegezien op de toepassing van de momenteel reeds van kracht zijnde bepalingen en de migrerende werknemers over hun huidige rechten volledig moeten worden ingelicht.

4. DOELEINDEN VAN HET PROGRAMMA

4.1. DE OPHEFFING VAN DISCRIMINATIES

4.1.1. De Commissie is van oordeel dat een van de fundamentele doeleinden van het Actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers de geleidelijke opheffing dient te zijn van iedere discriminatie ten aanzien van de levensomstandigheden en arbeidsvoorwaarden, zulks zowel voor de communautaire werknemers als voor de werknemers afkomstig uit de derde landen.

4.1.2. Het Comité gaat akkoord met de grondgedachte van de Commissie; zijns inziens

a) is het noodzakelijk de nog bestaande verschillen tussen de nationale en de migrerende werknemers

van de Lid-Staten van de Gemeenschap op te heffen in het kader van de algemene beginselen die aan het Verdrag ten grondslag liggen: gelukkig zijn deze verschillen niet talrijk, maar zij verhinderen de migrerende werknemers zichzelf als „Europese burgers” en „actieve leden van de door het Verdrag van Rome opgerichte Europese Gemeenschap” te beschouwen;

- b) dient te worden nagegaan of het mogelijk is de gelijke behandeling van werknemers uit de Gemeenschap op bepaalde terreinen ook te doen gelden voor de werknemers uit derde landen, vooral wat betreft de arbeidsvoorwaarden, de beroepsopleiding, de sociale zekerheidsuitkeringen, de vakbondsrechten en de mogelijkheid tot hereniging van het gezin. Bovendien zou moeten worden onderzocht hoe de aanwerving en het verblijf kunnen worden vergemakkelijkt voor de werknemers uit derde landen die reeds enige tijd in het land van arbeid wonen.

4.1.3. Men dient er zoveel mogelijk naar te streven dat de migrerende, zowel communautaire als niet-communautaire werknemer zich in het leven van het land waar hij werkt integreert, op voet van gelijkheid met de nationale werknemers. De voorstellen van het Programma van de Commissie zullen zowel globaal als elk afzonderlijk door het Comité in deze geest worden behandeld.

4.2. DE OPHEFFING VAN DE NATIONALE GRENZEN

4.2.1. Voor de verschillende problemen van de migrerende werknemers zullen veel gemakkelijker gedeeltelijke oplossingen worden gevonden, indien men op korte termijn het begrip „nationaal grondgebied” met betrekking tot de negen Lid-Staten van de Gemeenschap afschaft en in de plaats hiervan één grondgebied, nl. het „communautair grondgebied” instelt.

4.2.2. Het betreft hier ongetwijfeld een politiek probleem, dat niet alleen vanuit het oogpunt van het sociaal beleid van de Gemeenschap kan worden opgelost. Zonder enige twijfel vertoont het echter tevens een technisch aspect in verband met de praktische toepassing ervan. Van de andere kant hebben de opstellers van het Verdrag reeds gedacht aan een „communautair grondgebied”, eerst van de zes en later van de negen Lid-Staten, toen zij hebben getracht aan deze eenheidsgedachte een eerste concrete toepassing te geven door het vrije verkeer van personen, goederen en kapitaal tot stand te brengen.

4.2.3. Wanneer de gedachte van het communautair grondgebied meer algemeen ingang vindt, zal het wat de communautaire migrerende werknemers betreft bij voorbeeld mogelijk zijn:

- a) de nog voorkomende discriminatie op het terrein van de sociale zekerheid gemakkelijk en als vanzelfsprekend uit de weg te ruimen;
- b) de uit hoofde van de openbare orde en de volksgezondheid vastgestelde bepalingen te herzien;
- c) tot de volledige uitoefening van de vakbondsrechten in staat te stellen;
- d) geleidelijk politieke en burgerrechten te verlenen;
- e) het migratiebeleid van de verschillende Lid-Staten te coördineren.

4.3. DE SAMENWERKING MET DE BEROEPSORGANISATIES

4.3.1. De aanpassing van het Actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers, de nadere omschrijving van de verschillende concrete voorstellen, de vaststelling van de prioriteiten in een programma dat op lange termijn moet worden uitgevoerd en ten slotte de concrete verwezenlijking van de voorgestelde oplossingen vereisen samenwerking en overeenstemming tussen de Raad, de Commissie en alle betrokken organisaties.

4.3.2. Anderzijds moeten de Commissie en de Raad enige communautaire organen raadplegen en van hun specifieke bevoegdheid en praktische ervaring gebruik maken, zoals het Permanent Comité voor Arbeidsmarktvragestukken, het Raadgevend Comité voor het vrije verkeer, het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding, het Raadgevend Comité van het Europees Sociaal Fonds en het Raadgevend Comité voor de sociale zekerheid van de migrerende werknemers. Verder is het tijd ook voor deze speciale sector een beroep op de Europese Stichting ter verbetering van het leef- en werkklimaat te doen, die met het verrichten van studies en onderzoek zou kunnen worden belast.

4.3.3. Indien men werkelijk nuttige resultaten wil bereiken is het volgens het Comité evenwel nodig zich tevens te verzekeren van de „rechtstreekse en bestendige” medewerking van de Europese beroepsorganisaties en vooral van de in de verschillende landen bestaande organisaties, die ter plaatse zijn en voortdurend contact hebben met de betreffende categorieën van de migrerende werknemers zodat zij beter van hun behoeften en wensen op de hoogte kunnen zijn en in overleg met de nationale, regionale en lokale autoriteiten hier nuttig werk kunnen verrichten.

4.3.4. Het Economisch en Sociaal Comité verklaart zich bij dezen bereid zijn medewerking te verlenen zowel bij het vastleggen van de hoofdlijnen en de basisbeginselen van het Programma als bij het uitwerken van de verschillende concrete voorstellen.

5. DE CONJUNCTURELE TOESTAND EN DE MIGRERENDE WERKNEMERS

5.1. Tot besluit van deze overwegingen van algemene aard inzake het Actieprogramma zou het Comité de aandacht van de Regeringen van de Lid-Staten en van de Commissie willen vestigen op de moeilijke situatie waarin de migrerende werknemers en hun gezinnen zijn komen te verkeren of nog kunnen geraken als gevolg van de economische crisis welke Europa momenteel doormaakt.

Het aantal werklozen in de negen Lid-Staten is de laatste maanden sterk toegenomen, zij het niet in alle Lid-Staten in even grote mate; nieuwe ontslagen zijn aangekondigd met het oog op een herziening van de dimensie, de structuur of de organisatie van de bedrijven; in bepaalde regio's van de Gemeenschap hebben vele bedrijven de werktijden verkort en keren zij de werknemers slechts een gedeelte uit van het loon voor de niet-gewerkte uren, in het kader van een systeem van „gewaarborgd loon”, en dit in de meest uiteenlopende vormen. Vaak zijn de eersten die van deze situatie de dupe worden de migrerende werknemers, waarvan er velen ontslagen zijn of voor ontslag moeten vrezzen.

5.2. Om aan deze situatie het hoofd te bieden en hierin verbetering te brengen, dienen met spoed alle maatregelen te worden getroffen, waardoor op zo kort mogelijke termijn een herstel van de produktie-activiteit bereikt kan worden. Tevens dienen in de nationale wetgevingen de bepalingen te worden toegepast die zijn vervat in Richtlijn nr. 75/129/EEG van 17 februari 1975 inzake de onderlinge aanpassing van de wettelijke regeling van het collectief ontslag in de Lid-Staten, waarover het Economisch en Sociaal Comité op 27 juni 1973 gunstig advies heeft uitgebracht.

5.3. Vanuit sociaal oogpunt acht het Comité het in ieder geval dringend noodzakelijk:

- a) dat de Verordeningen (EEG) nr. 1408/71 en nr. 574/72 van de Raad tot toepassing van de regelingen van sociale zekerheid op werknemers in loondienst en hun gezinnen die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen opnieuw in behandeling worden genomen, ten einde onverwijld de beperkingen op te heffen die gelden m.b.t. de toekenning van de werkloosheidsuitkeringen en de werkloze communautaire migranten op voet van gelijkheid met de nationale werklozen te behandelen;
- b) dat door de Raad een resolutie wordt vastgesteld, waarbij de Lid-Staten worden verzocht ten spoedigste een programma voor te bereiden en ten uitvoer te leggen voor het verlenen van sociale steun aan de communautaire werknemers die wegens de economische moeilijkheden het land

van ontvangst verlaten om naar hun eigen land terug te keren;

- c) dat door de Raad een resolutie wordt aangenomen, waarbij de Lid-Staten worden verzocht de bilaterale overeenkomsten met veel soepelheid toe te passen, ten einde aan de migrerende werknemers uit derde landen in dezelfde mate en op dezelfde voorwaarden als aan de communautaire werknemers werkloosheidsuitkeringen toe te kennen.

II. BIJZONDERE OVERWEGINGEN EN VOORSTELLEN

6. OPMERKINGEN VOORAF

6.1. Alvorens de verschillende in het Actieprogramma vervatte punten te behandelen wil het Comité er nogmaals — mede in samenhang met hetgeen in het voorgaande is gesteld — op wijzen dat het opheffen van iedere discriminatie, en dus de gelijke behandeling, althans op het ogenblik en in de nabije toekomst, niet wil zeggen dat er ook eensluidende verordeningen voor communautaire en uit derde landen afkomstige werknemers zullen worden goedgekeurd.

6.2. Vooral op het gebied van het vrije verkeer, de sociale zekerheid van de migrerende werknemers, de politieke en burgerrechten, zullen er zowel wat de rechtsbronnen als de inhoud van de reeds goedgekeurde of nog goed te keuren regelingen betreft, verschillen kunnen en misschien moeten blijven bestaan.

6.3. Wel dienen communautaire en niet-communautaire werknemers op gelijke voet te worden behandeld op het vlak van de arbeidsverhoudingen, de lonen, de arbeidsvoorwaarden (duur, wekelijkse rustperiode, betaalde vakantie, de beroepsanciënniteit, de bescherming van de rechten van de vrouw, enz.), de collectieve arbeidsovereenkomsten, de sociale bijstand, de huisvesting, de sociale voorzieningen enz., de beroepsopleiding en de scholing in het algemeen en de arbeidsveiligheid en -hygiëne; aldus zou het mogelijk zijn daadwerkelijk en concreet een einde te maken aan iedere discriminatie op dit gebied.

7. VRIJ VERKEER VAN WERKNEMERS EN ENKELE DAARUIT VOORTVLOEIENDE RECHTEN

7.1. HET VRIJE VERKEER

7.1.1. In de resolutie van de Raad van de Europese Gemeenschappen d.d. 21 januari 1974 wordt duidelijk gesteld dat het Actieprogramma t.b.v. de migrerende werknemers in het bijzonder gericht dient te zijn op „de verbetering van de voorwaarden voor het vrije verkeer van de werknemers der Lid-Staten in de Gemeenschap”.

7.1.2. Het Comité wijst op de rechtsbronnen die deze materie regelen — te weten de artikelen 48 en 49 van het Verdrag, Verordening (EEG) nr. 1612/68 van de Raad en Richtlijn nr. 68/360/EEG van de Raad betreffende de „opheffing van de beperkingen van de verplaatsing en het verblijf van de werknemers en hun gezinnen binnen de Gemeenschap” van 15 oktober 1968 — en merkt op dat de huidige bepalingen een drastische vernieuwing inhouden ten opzichte van de vroegere systemen, die gefundeerd waren op bilaterale of multilaterale overeenkomsten of verdragen en op grond waarvan de nationale arbeidsmarkt een preferentiële behandeling genoot. In feite wordt het begrip „migrerende werknemer” door de in bovengenoemde verordeningen vastgelegde voorschriften vervangen door de omschrijving: „uit een Lid-Staat afkomstige werknemer die zich naar het grondgebied van een andere Lid-Staat begeeft op zoek naar werk of om een arbeidsplaats te bezetten”, die meer in de geest van het Verdrag van Rome is.

7.1.3. Dit betekent echter niet — en het is goed hierop te wijzen — dat de communautaire werknemer zijn nationaliteit verliest en daarvoor een „Europees staatsburgerschap” in de plaats krijgt; de geografische eenwording van de negen Lid-Staten houdt, behalve het vrije verkeer, ook de opheffing in van iedere discriminatie op grond van nationaliteit inzake tewerkstelling, bezoldiging en de andere arbeidsvoorwaarden, met inbegrip van de sociale zekerheid. Wel blijft de werknemer onderdaan van de Lid-Staat waaruit hij afkomstig is: hij is een communautaire werknemer, wiens status een steeds meer communautair karakter zal dragen naarmate de harmonisatie van de nationale wetgevingen op sociaal gebied, zoals bedoeld in de artikelen 117 en 118 van het Verdrag, verder zal worden verwezenlijkt en toegepast; het is dus nog niet zover dat de communautaire werknemer een „communautair staatsburger” of, zo men wil, een „Europees staatsburger” is.

7.1.4. Zonder enige twijfel worden de huidige nationale wetgevingen met betrekking tot de rechtspositie van vreemdelingen, door de „status” van de Europese werknemer, die stellig geheel beantwoordt aan de voorschriften voor het vrije verkeer, wel enigszins in hun werkingssfeer beperkt, doch beslist niet buiten werking gesteld. Stellig geldt deze wetgeving, die de Commissie in haar Programma als bijzonder restrictief betitelt, meer voor uit derde landen afkomstige werknemers, dan voor communautaire werknemers, maar deze zouden hier, zij het slechts in geringe mate, toch de nadelige gevolgen van kunnen onderkennen.

Daarom wenst het Comité nogmaals te bevestigen, wat het reeds in zijn advies inzake het Sociaal Actieprogramma van 29 november 1973 stelde, nl. dat indien onrechtvaardige besluiten van de verantwoordelijke overheden met betrekking tot vreemdelingen

niet worden uitgesloten door de desbetreffende wetgevingen van de Lid-Staten, deze overal in de Gemeenschap in een liberale, constitutionele en democratische geest dienen te worden herzien.

7.1.5. De Commissie erkent dat er nog steeds moeilijkheden zijn, die een volledige toepassing van het beginsel van het vrije verkeer in de weg staan; zo ontbreekt het communautaire werknemers, die werk zoeken in de Gemeenschap, aan volledige voorlichting over de in de Gemeenschap openstaande arbeidsplaatsen en over de vereiste kwalificaties: de Commissie voegt hieraan toe dat de daadwerkelijke toepassing van het Europees systeem voor de mededeling van aanbiedingen van en aanvragen om werk (SEDOC) voor het einde van het eerste halfjaar van 1975 was gepland.

Het Comité is bijzonder ingenomen met dit initiatief van de Commissie en het zou willen dat dit zo spoedig mogelijk in praktijk werd gebracht, al vreesst het ook dat dit in plaats van 30 juni wel 31 december 1975 zal worden.

7.1.6. Het Comité wenst nogmaals te wijzen op datgene wat het reeds bij verschillende gelegenheden in dit verband heeft gesteld, toen:

- a) het zich heeft uitgesproken voor een werkgelegenheidsbeleid, dat erop gericht is vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen;
- b) het heeft gesteld dat het vrije verkeer van werknemers in het kader van een progressief werkgelegenheidsbeleid moet worden beschouwd als een individueel recht van de werknemers;
- c) het zijn misnoegen heeft uitgesproken over het gebrek aan doelmatigheid van de mechanismen voor het op elkaar afstemmen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, die praktisch niet hebben gefunctioneerd, en erop heeft gewezen dat van deze mechanismen een beter gebruik dient te worden gemaakt, waarbij rekening dient te worden gehouden met de opgedane ervaringen.

7.1.7. Bovendien wenst het Comité van deze gelegenheid gebruik te maken om

- a) erop te wijzen dat het nuttig en wellicht ook noodzakelijk is een lijst van werkzaamheden en beroepen op te stellen, ten einde de uitwisseling van gegevens over vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, met het oog op de compensatie ervan op communautair niveau, gemakkelijker te doen verlopen;
- b) de Commissie aan te bevelen het Raadgevend Comité voor het vrije verkeer regelmatig bijeen te roepen, ten einde het standpunt van de betrokken beroeps categorieën te kunnen vernemen over

vraagstukken die zich i.v.m. de toepassing van Verordening (EEG) nr. 1612/68 voordoen en bij de oplossing ervan hiermee rekening te houden.

7.2. DE PRIORITEIT VAN DE COMMUNAUTAIRE ARBEIDSKRACHTEN

7.2.1. Door de invoering van een doeltreffend systeem van verspreiding van informatie betreffende de werkgelegenheid en een doelmatig mechanisme om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt optimaal op elkaar af te stemmen, zou — zo stelt de Commissie in haar Programma — de praktische toepassing van het beginsel van de communautaire voorrang moeten worden vergemakkelijkt. Het Economisch en Sociaal Comité is dezelfde mening toegedaan.

7.2.2. Het Comité merkt op dat het beginsel van de communautaire voorrang gehandhaafd en toegepast moet worden. Uit een Lid-Staat afkomstige werknemers moeten dezelfde behandeling als de nationale werknemers genieten ten opzichte van arbeidskrachten uit derde landen. Hierdoor zullen zij werkelijk het gevoel kunnen hebben „communautair werknemer” te zijn en niet slechts onderdaan van een bepaalde Lid-Staat. Ook langs deze specifieke weg komen het Europese bewustzijn en de bereidheid om aan een verenigd Europa mede te werken tot ont-plooiing.

Bovendien is het van oordeel dat dit beginsel — gezien de huidige situatie, die door hevige spanningen op de communautaire arbeidsmarkt gekenmerkt wordt — niet alleen voor de *toegang tot het arbeidsproces*, maar ook voor de *zekerheid van de betrekking* dient te gelden: met het oog hierop verzoekt het de Commissie zo spoedig mogelijk nauwkeurige voorstellen te formuleren. Daarentegen zal de bescherming van de belangen van de werknemers afkomstig uit derde landen in het kader van het immigratiebeleid en in overeenstemming met de resolutie van de Raad van 21 januari 1974 verwezenlijkt moeten worden.

7.3. HET RECHT OM OP HET GRONDGEBIED VAN EEN ANDERE LID-STAAT VERBLIJF TE HOUDEN

7.3.1. Nauw verwant aan het recht om zich vrij in de gehele Gemeenschap te bewegen, is het recht om verblijf te houden op het grondgebied van een Lid-Staat na aldaar een bepaalde werkzaamheid te hebben uitgeoefend. Deze kwestie is zowel voor werknemers in loondienst van belang, als voor zelfstandigen, welke op basis van het recht van vestiging of het vrij verlenen van diensten een bedrijvigheid hebben uitgeoefend in een ander land dan hun land van herkomst.

In haar Actieprogramma stelt de Commissie voor, de ten behoeve van de zelfstandigen voorgestelde ruimere rechten, die zijn vastgelegd in Richtlijn nr. 75/34/EEG van de Raad van 17 december 1974 betreffende het recht van onderdanen van een Lid-Staat om verblijf te houden op het grondgebied van een andere Lid-Staat na er een werkzaamheid anders dan in loondienst te hebben uitgeoefend, ook op de communautaire werknemers van toepassing te maken. Bijzonder interessant is de mogelijkheid om de periode welke de zelfstandige in militaire dienst moet doorbrengen niet als onderbreking van het verblijf te beschouwen.

7.3.2. Het Comité gaat volledig akkoord met het voorstel van de Commissie, dat voor de communautaire werknemers en hun gezinsleden een bekrachtiging inhoudt van het recht dat zij hebben om zich vrij binnen het grondgebied van de Gemeenschap te bewegen.

7.3.3. In dit verband wijst het Comité erop dat het recht om op het grondgebied van een Lid-Staat verblijf te houden nauw verband houdt met het huisvestingsvraagstuk, waarop hieronder nader zal worden ingegaan; indien een geïmmigreerde werknemer namelijk zijn intrek neemt in door zijn werkgever gebouwde en aan hem verhuurde woonegelegenheid, rijst bij beëindiging van het dienstverband voor hem en zijn gezinsleden het probleem, hoe de hun door de werkgever ter beschikking gestelde woonegelegenheid kan worden behouden. De communautaire migrerende werknemers moeten in ieder geval bij beëindiging van het arbeidscontract dezelfde behandeling genieten als de nationale werknemers die in dezelfde omstandigheden verkeren.

7.4. HET PROBLEEM VAN DE GERINGERE SOCIALE UITKERINGEN

7.4.1. In haar Programma moet de Commissie vaststellen dat er ook tussen de nationale werknemers en de communautaire migrerende werknemers nog geen totale gelijkheid van behandeling ten aanzien van de levensomstandigheden en de arbeidsvoorwaarden bereikt is, aangezien er op dit gebied nog verschillende leemten en tekortkomingen bestaan. Om hier iets aan te doen stelt zij voor, ook uit andere Lid-Staten afkomstige werknemers en hun gezinsleden in het genot te stellen van sociale uitkeringen welke niet rechtstreeks verband houden met de uitoefening van een werkzaamheid in loondienst en die momenteel alleen aan de eigen ingezetenen worden toegekend. Bij wijze van voorbeeld worden hier genoemd: tariefreducties voor het openbaar vervoer, de financiële steunverlening aan kinderrijke gezinnen (onafhankelijk van de gezinstoelagen), de speciale hulpverlening aan gehandicapten (onafhankelijk van de sociale zekerheidsuitkeringen), enz.

Het Comité stemt volledig in met het voorstel van de Commissie: niet alleen worden de tussen de nationale en communautaire werknemers bestaande verschillen in behandeling hierdoor uit de weg geruimd — discriminaties waaronder de communautaire werknemers vaak zeer te lijden hebben omdat deze diep ingrijpen in het dagelijkse leven — maar ook wordt door de goedkeuring van dit voorstel een concrete betekenis aan het begrip „communautaire werknemer” gegeven, waardoor de grenzen tussen de negen Lid-Staten in zekere zin ophouden te bestaan, allerlei kleine onaangenaamheden en dikwijls pijnlijke vernederingen tot het verleden gaan behoren en het bewustzijn groeit dat men daadwerkelijk tot de Gemeenschap behoort.

Anderzijds waren al deze uitkeringen, die van betrekkelijk weinig invloed zijn op de economie, reeds in artikel 7, lid 2, van Verordening (EEG) nr. 1612/68 geregeld, en was de gelijke behandeling van beide categorieën werknemers op grond van dit artikel door het Hof van Justitie reeds bevestigd, zodat dit voorstel van de Commissie niet zozeer een uitbreiding van reeds bestaande rechten, doch meer een juiste interpretatie van de geldende juridische voorschriften behelst. Van bijzonder grote betekenis is daarentegen het feit dat bovengenoemde sociale voordelen thans worden uitgebreid tot de gezinsleden van de communautaire werknemers, vooral na de arresten van het Hof van Justitie. Het Comité spreekt de wens uit dat de Commissie, op basis van deze rechterlijke uitspraken, steun zal verlenen aan de pogingen van de migrerende werknemers om aan de nog bestaande discriminatie een einde te maken.

7.5. GEZINSHERENIGING

7.5.1. Van het grootste belang is het voorstel van de Commissie, er bij de Lid-Staten op aan te dringen dat zij „uitdrukkelijk toestemming geven tot de overkomst van ieder familielid van een migrerende werknemer dat te zijnen laste komt of in het land van herkomst bij hem inwoonde”.

7.5.2. Het Comité herinnert eraan dat deze materie thans in het kader van de Europese Economische Gemeenschap is geregeld bij wege van artikel 10 van Verordening (EEG) nr. 1612/68, op grond waarvan de communautaire werknemer het recht heeft zich van zijn familie te doen vergezellen of deze naar het land van tewerkstelling te doen overkomen, mits hij over een woning beschikt die als normaal wordt beschouwd voor de nationale werknemers van de regio waarin hij tewerkgesteld is. Genoemd artikel van de verordening geeft een definitie van het gezin of liever van de samenstelling ervan, nl. de echtgenoot van de werknemer en zijn bloedverwanten in neergaande lijn beneden de leeftijd van 21 jaar of die te zijnen laste komen, of de bloedverwanten in opgaande lijn van de werknemer of van zijn echtgenoot die te zijnen laste komen.

7.5.3. Behalve deze „strikte” definitie van het gezin van de communautaire werknemer bestaat er echter nog een andere die ruimer en realistischer is en waaronder eveneens vallen de familieleden die ten laste van de werknemer komen dan wel bij hem inwonen.

Naar de mening van het Comité zou het gezin dat toestemming heeft de communautaire werknemer te begeleiden of later over te komen moeten bestaan uit de echtgenote, de minderjarige of te zijnen laste komende kinderen, de bloedverwanten in opgaande lijn van de werknemer of zijn echtgenote en de andere personen die met hem familiebanden hebben en ten laste van de werknemer komen en bij hem inwoonden of inwonen in het land van herkomst. Alleen door de hantering van deze ruime definitie van het gezin — die is neergelegd in aanbeveling nr. 151 van juni 1975 van de Internationale Arbeidsconferentie — kan het vrije verkeer van de communautaire werknemers vergemakkelijkt worden.

7.5.4. Uiteraard moet op alle gezinsleden, volgens deze nieuwe definitie, artikel 11 van de vigerende Verordening (EEG) nr. 1612/68 van toepassing zijn, op grond waarvan zij „het recht hebben, zelfs indien zij niet de nationaliteit van een Lid-Staat bezitten, om op het gehele grondgebied van die Lid-Staat iedere arbeid in loondienst te aanvaarden”.

7.6. DE VAKBONDSRECHTEN EN DAARMEE VERBONDEN PUBLIEKE RECHTEN

7.6.1. In haar Actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers verklaart de Commissie dat het noodzakelijk is „de hindernissen uit de weg te ruimen die in sommige Lid-Staten de uitoefening van vakbondsrechten, en met name het recht van deelneming aan het beheer van publiekrechtelijke lichamen in de hoedanigheid van vakbondsvertegenwoordiger en de uitoefening van een openbare functie beletten”.

7.6.2. De verschillende onderdelen van het voorstel van de Commissie kunnen beter één voor één behandeld worden.

A. Vakbondsrechten

7.6.3. Het Comité is van oordeel dat aan de communautaire migrerende werknemer vakbondsrechten in de meest ruime zin dienen te worden toegekend en in ieder geval in dezelfde mate waarin de nationale werknemers deze rechten genieten: discriminatie op dit punt is onaanvaardbaar en in strijd met de verdragen van de Internationale Arbeidsconferentie nr. 87 inzake de vrijheid van vereniging en nr. 98 inzake het recht op vakorganisatie en op het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten, welke verdragen door de meeste der negen Lid-Staten werden geratificeerd.

Onder toepassing van het voorstel van de Commissie, waarmee het Comité zijn instemming betuigt, moet de communautaire werknemer niet alleen kunnen toetreden tot de vakbondsorganisaties en de vakbondsrechten kunnen uitoefenen, met inbegrip van het stemrecht, maar moet hij tevens gekozen kunnen worden in de bestuursorganen van de organisatie en, zo hij hiertoe geschikt is, vertegenwoordigende bevoegdheden kunnen uitoefenen bij het collectief overleg, bij het ontstaan, het bespreken en oplossen van arbeidsconflicten en bij alles wat zijn beroepswerkzaamheid betreft.

B. De verkiesbaarheid in de bedrijfsorganen

7.6.4. In het Programma wordt niet gesproken over het recht van de communautaire werknemers op verkiesbaarheid in de vertegenwoordigende organen van de werknemers in de onderneming. Zulks terecht, omdat deze norm reeds is vervat in artikel 8 van Verordening (EEG) nr. 1612/68, laatste zin van de eerste alinea van lid 1, waarin wordt verklaard dat de werknemer die onderdaan is van een Lid-Staat en op het grondgebied van een andere Lid-Staat is tewerkgesteld „bovendien verkiesbaar is in de vertegenwoordigende organen van de werknemers in de onderneming”.

7.6.5. Het Comité zou dit recht van de migrerende communautaire werknemer evenwel uitdrukkelijk bevestigd willen zien, omdat dit in de laatste tijd meer inhoud heeft gekregen en de betekenis ervan in de toekomst eventueel dank zij communautaire rechtsteksten, nog meer zou kunnen toenemen.

C. De publieke rechten

7.6.6. Een moeilijker kwestie is de door de Commissie voorgestelde toekenning van bepaalde publieke rechten aan de communautaire migrerende werknemer, zoals het recht van deelneming aan het beheer van publiekrechtelijke lichamen en de uitoefening van een openbare functie.

7.6.7. Ter wille van een juiste beoordeling van deze kwestie wijst het Comité erop dat het niet gaat om de uitoefening van de openbare functies in het algemeen, maar alleen om die subjectieve rechten en die functies die rechtstreeks verband houden met de uitoefening van een bepaalde werkzaamheid en beroep en dat de toekenning van deze rechten uitsluitend ten doel heeft, discriminaties tussen communautaire migrerende werknemers en nationale werknemers te vermijden of op te heffen; bovendien oefent de migrerende werknemer dit recht uit en vervult hij deze functie op aanwijzing van de vakorganisatie en om haar te vertegenwoordigen.

7.6.8. Het Comité is van oordeel dat aan de migrerende communautaire werknemer, net als aan de nationale werknemer, het recht moet worden toegekend om deel te nemen in het beheer van de lichamen voor sociale zekerheid en sociale bijstand, evenals in de samenstelling van de andere publiekrechtelijke organen voor de bescherming van de werknemer. Artikel 8 van Verordening (EEG) nr. 1612/68 dient derhalve te worden herzien en te worden uitgebreid waarbij hieraan een definitief karakter moet worden gegeven. In dit verband meent het Comité dat de representatieve beroepsorganisaties overeenkomstig de wettelijke bepalingen die in de verschillende Lid-Staten van kracht zijn, over volledige keuzevrijheid moeten beschikken en geïmmigreerde werknemers moeten kunnen benoemen in de instellingen waarin zij vertegenwoordigd zijn.

Om tot deze oplossing te komen zal het nodig zijn enkele wetsbepalingen of algemene maatregelen van bestuur die thans in de Lid-Staten van kracht zijn te wijzigen. Hiervoor behoeft echter niet de grondwet of de wetgeving betreffende de organisatie of de werking van de publiekrechtelijke organen (b.v. de nationale Sociaal-economische Raden) te worden gewijzigd: in dat geval zou men zich op het terrein van de politieke rechten begeven.

7.7. DE ONDERLINGE ERKENNING VAN DIPLOMA'S

7.7.1. Met het oog op een onbelemmerd vrij verkeer van de communautaire werknemers wijst de Commissie in haar Actieprogramma met nadruk op de noodzaak „de onderlinge erkenning van diploma's, getuigschriften en andere nationale bewijsstukken te versnellen; voor zover deze nog niet erkend zijn, wordt nl. voor de werknemers uit de Lid-Staten de toegang tot betrekkingen beperkt”, omdat men op dit gebied een aanzienlijke achterstand heeft.

7.7.2. Het Comité erkent deze achterstand, die te wijten is aan de onzekere houding van de Regeringen en aan tegenwerking van de kant van de belanghebbende beroeps categorieën, en het stemt in met het streven van de Commissie het toepassingsgebied van de onderlinge erkenning van deze diploma's uit te breiden, waarbij niet alleen aan diploma's wordt gedacht maar tevens aan alle andere stukken die bewijzen dat de houder een bepaalde vakbekwaamheid bezit, zodat deze niet alleen betrekking heeft op de zelfstandigen en degenen die een vrij beroep uitoefenen, maar tevens op diegenen die in loondienst een werkzaamheid uitoefenen waarvoor een bewijs van vakbekwaamheid wordt vereist.

7.7.3. In dit verband wordt geacht dat het diploma of getuigschrift of welk ander gelijkwaardig bewijsstuk ook op de verschillende beroepsbekwaamheden betrekking kunnen hebben; in deze zin wordt verwe-

zen naar het advies van het Comité van 27 juni 1974 inzake de „Ontwerp-resolutie van de Raad ter vaststelling van richtsnoeren voor de onderlinge erkenning van diploma's, certificaten en andere titels”, waarin wordt gesteld dat „het genot van de in de richtlijnen voorkomende bepalingen omtrent de onderlinge erkenning van beroepskwalificaties dient te worden uitgebreid tot alle werknemers in de betreffende beroepen”.

7.7.4. Naar de mening van het Comité is zijn advies van 24 april 1975 inzake het „onderwijs in de Europese Gemeenschap”, waarin de nadruk wordt gelegd op de onderlinge erkenning van diploma's en studieperiodes en gesproken wordt van de „academische” erkenning, d.w.z. „de gelijkwaardigheid van certificaten, diploma's en titels ten einde de voortzetting van studies mogelijk te maken”, niet in tegenspraak met hetgeen in bovengenoemd advies van 27 juni 1974 is gesteld, omdat het hier om de organisatie van de universitaire studies, en niet om de uitoefening van een werkzaamheid in loondienst gaat.

7.7.5. Het is noodzakelijk dat, mede met het oog op artikel 45 van Verordening (EEG) nr. 1612/68, zoveel mogelijk spoed wordt gezet achter de maatregelen van de Commissie en de Raad met het oog op de onderlinge erkenning voor de toegang tot een beroep en dat zij hierbij gebruik maken van praktische methoden voor de vergelijking van de inhoud van de vereiste kwalificaties.

7.8. DE REGELING VAN RECHTSCONFLICTEN

7.8.1. De Commissie heeft in haar Actieprogramma bevestigd dat het nodig is „de migrerende werknemer te beschermen door een communautaire verordening waarbij het beginsel zou worden ingevoerd dat bij rechtsconflicten inzake arbeidsverhoudingen die wetgeving dient te worden toegepast welke geldt in het land waar de betrokkene werkt”.

7.8.2. De Commissie heeft op 23 februari 1972 bij de Raad een voorstel voor een verordening inzake het op arbeidsverhoudingen binnen de Gemeenschap toe te passen conflictenrecht ingediend en het Economisch en Sociaal Comité heeft ter zake op 30 november 1972 zijn advies uitgebracht.

7.8.3. Het Comité betuigt zijn instemming met het initiatief van de Commissie in dezen en bevestigt het destijds door hem uitgebrachte advies; het verzoekt de Raad dan ook het voorstel voor een verordening in kwestie in behandeling te willen nemen en met de nodige spoed te willen goedkeuren, waardoor hij voor de nodige rechtszekerheid zal zorgen en de mogelijkheid zal bieden tot bescherming van de migrerende werknemer die zich gedwongen ziet een beroep op de bevoegde juridische instantie te doen.

8. DE SOCIALE ZEKERHEID VAN DE MIGRERENDE WERKNEMERS

8.1. ALGEMENE OPMERKINGEN

8.1.1. Het vrije verkeer van de werknemers en de sociale zekerheid van de werknemers die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen en van hun gezinnen vormen de twee hoofdpijlers van de sociale politiek van de Europese Economische Gemeenschap, die is gebaseerd op de artikelen 48, 49 en 51 van het Verdrag en ten uitvoer gelegd bij wege van verschillende verordeningen waarin desbetreffend duidelijke en nauwkeurige juridische bepalingen zijn vastgelegd.

8.1.2. Alvorens de nieuwe voorstellen van de Commissie inzake sociale zekerheid te behandelen en zich hierover uit te spreken, zou het Comité zijn voldoening willen uitspreken over de door de Commissie en de Raad ontplooidde activiteiten met het oog op de toekenning aan de communautaire migrerende werknemers van de sociale zekerheidsuitkeringen. De communautaire regeling met betrekking tot deze moeilijke en delicate materie is bevredigend, mits zij wordt verbeterd aan de hand van de voorstellen van de Commissie waarvan nog sprake zal zijn en van de voorstellen welke door de Afdeling zullen worden geformuleerd.

8.1.3. Het Comité wil er nogmaals op wijzen dat men op het stuk van sociale zekerheid een duidelijk onderscheid moet maken tussen de communautaire regeling voor de migrerende werknemers van de negen Lid-Staten, die bij wege van speciale verordeningen is vastgelegd, en de regeling voor de migrerende werknemers afkomstig uit derde landen die bij wege van bilaterale akkoorden tussen elke Lid-Staat en elk derde land is tot stand gekomen.

8.2. DE SOCIALE ZEKERHEID VAN DE COMMUNAUTAIRE WERKNEMERS

8.2.1. *De huidige situatie en het standpunt van de Commissie*

8.2.1.1. De sociale zekerheid van de werknemers van de negen Lid-Staten der Gemeenschap is vastgelegd bij wege van Verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de stelsels van sociale zekerheid op de werknemers en hun gezinnen die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen en van de toepassingsverordening van de Raad (EEG) Nr. 547/72 van 27 maart 1972, welke zijn gewijzigd en aangevuld door latere verordeningen waardoor verbetering is gebracht in de wijze van toekenning van de uitkeringen.

8.2.1.2. De Commissie bevestigt in haar Actieprogramma, dat het noodzakelijk is verder te gaan en de

sociale zekerheid van de migrerende werknemers te versterken „ten einde de nadelen die ten aanzien van de migrerende werknemers zijn blijven bestaan op te heffen”. Met het oog hierop noemt zij een aantal maatregelen die met spoed dienen te worden getroffen: het Comité zal zich over ieder van deze maatregelen afzonderlijk uitspreken.

8.2.2. *Het uniform stelsel voor de uitbetaling van de gezinsuitkeringen*

8.2.2.1. Verordening (EEG) nr. 1408/71 bepaalt dat de kinderbijslag voor de gezinsleden die in het land van herkomst zijn gebleven door acht landen van de Gemeenschap aan de werknemer wordt uitbetaald alsof zijn gezinsleden in het land van tewerkstelling woonden; daarentegen worden in één land, nl. Frankrijk, de gezinsuitkeringen betaald door het land waar de gezinsleden verblijven. Met het doel een einde te maken aan de verschillen in behandeling welke voortvloeien uit het achterblijven van de gezinsleden van de migranten in het land van herkomst, heeft de Commissie een voorstel voor een verordening ingediend.

Over dit voorstel heeft het Economisch en Sociaal Comité op 24 september 1975 gunstig advies uitgebracht. Het kan dit advies bij dezen slechts bevestigen.

8.2.3. *De coördinatie van de niet contributieregelingen*

8.2.3.1. „Behalve sociale zekerheidsuitkeringen in engere zin kennen sommige Lid-Staten — aldus de Commissie — een gemengde wetgeving die tegelijkertijd betrekking heeft op de sociale verzekering en de sociale bijstand”. Zij vervolgt: „communautaire verordeningen zijn voor deze gemengde wettelijke voorschriften ontoereikend gebleken: er dient derhalve een specifieke communautaire wetgeving te worden ingevoerd om de migranten . . . dezelfde behandeling als de nationale werknemers genieten ten aanzien van de uitvoer van de onder deze wetgeving vallende uitkering te waarborgen”.

8.2.3.2. Het Comité betuigt zijn instemming met de Commissie en verzoekt haar spoed te willen zetten achter de voltooiing van het desbetreffende voorstel voor een verordening en dit zo spoedig mogelijk aan de Raad te willen voorleggen. De goedkeuring van dit voorstel zou weinig moeilijkheden moeten ondervinden, nu het Hof van Justitie herhaalde malen het recht van de communautaire migrerende werknemer op genoemde uitkeringen heeft erkend.

8.2.4. *De sociale zekerheid van zelfstandigen*

8.2.4.1. De Commissie verklaart in haar Actieprogramma dat „een communautaire verordening voor

migrerende zelfstandigen moet worden aangenomen”. Bedoeld worden de zelfstandige landbouwers, de ambachtslieden, de middenstanders en degenen die een vrij beroep uitoefenen die het land van herkomst hebben verlaten om zich krachtens het recht van vestiging of het vrij verrichten van diensten in een andere Lid-Staat te vestigen. De bedoelde verordening zou de zelfstandigen „ten aanzien van de gelijkheid van behandeling, het recht van samenstelling van verzekeringstijdvakken en de uitvoer van genoten uitkeringen dezelfde rechten moeten bieden als die welke de migrerende werknemers genieten”.

8.2.4.2. Het Comité betuigt zijn volledige instemming met dit punt van het Programma en verzoekt de Commissie het betreffende voorstel voor een verordening zo spoedig mogelijk bij de Raad te willen indienen. Het zou erop willen wijzen dat het bij verschillende gelegenheden, namens de belanghebbende categorieën, de Commissie en de Raad respectievelijk om het voorstellen en het goedkeuren van een verordening inzake de sociale zekerheid van de zelfstandigen heeft verzocht.

8.2.4.3. Onafhankelijk van de keuze van de hiertoe te volgen methode — nl. hetzij door middel van de voorbereiding van een afzonderlijke en volledige verordening, hetzij bij wege van een verordening houdende uitbreiding van het toepassingsgebied van de twee Verordeningen (EEG) nr. 1408/71 en nr. 574/72 tot de zelfstandigen — moeten in deze regeling de volgende beginselen worden bekrachtigd:

- i) *De gelijke behandeling* zou onvoorwaardelijk moeten zijn, d.w.z. zonder voorwaarden van wederkerigheid noch beperkingen betreffende duur van het verblijf.
- ii) *De toepasselijke wetgeving* zou moeten zijn de wetgeving van de Lid-Staat op wiens grondgebied de zelfstandige zijn beroep uitoefent;
- iii) *Het behoud van de rechten* zou moeten worden verzekerd op grond van het beginsel dat de verzekeringstijdvakken bij elkaar worden opgeteld, enerzijds met het oog op de verkrijging van het recht op uitkeringen en anderzijds met het oog op de berekening van deze uitkeringen;
- iv) *Het recht op uitvoer van de genoten uitkeringen* zou, overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EEG) nr. 1408/71 moeten worden verkregen door het grondgebied van de andere Lid-Staten met het nationale grondgebied gelijk te stellen: bovendien zou dit van toepassing moeten worden verklaard op het gehele verzekeringspakket en zowel ten behoeve van de zelfstandige als van zijn gezinsleden.

8.2.5. *Andere voorgestelde maatregelen*

8.2.5.1. Ten slotte acht de Commissie het noodzakelijk dat „geleidelijk en zo spoedig mogelijk wordt overgegaan tot afschaffing van alle andere in de communautaire regeling op dit gebied nog bestaande ongelijkheden”. Ter toelichting zegt zij dat het hier vooral gaat „om de voorwaarden voor de toekenning, de berekening en de uitvoer van bepaalde uitkeringen, om bepaalde bijzondere wijzen van toepassing van nationale wettelijke voorschriften en om de handhaving van sommige bepalingen in bilaterale overeenkomsten”.

8.2.5.2. Het Comité gaat akkoord met de Commissie en verzoekt haar ten spoedigste bij de Raad de betreffende voorstellen voor verordeningen in te dienen.

8.2.5.3. Het maakt van de gelegenheid gebruik om de aandacht van de Commissie en de Raad te vestigen op enkele vraagstukken die volgens hem dringend moeten worden opgelost:

i) De werkloosheidsuitkeringen

8.2.5.4. Krachtens de momenteel van kracht zijnde verordeningen, is de uitkering voor werkloosheid die wordt betaald aan degene die blijft wonen in het land van tewerkstelling dezelfde als die welke aan de werkloze onderdaan van de Lid-Staat wordt toegekend. Indien een migrerende werknemer die werkloos wordt na in een land van de Gemeenschap werkzaam te zijn geweest echter naar zijn eigen land wil terugkeren en dit ook doet, moet hij ten minste 4 weken ter beschikking blijven van de arbeidsmarkt van het bevoegde land om recht te hebben op de werkloosheidsuitkeringen en mag hij deze uitkeringen slechts voor een tijd van ten hoogste drie maanden ontvangen (artikelen 69 en 71 van Verordening (EEG) nr. 1408/71). De bevoegde diensten of instellingen kunnen evenwel in uitzonderingsgevallen de periode van 4 weken verkorten en die van drie maanden verlengen.

8.2.5.5. Het Comité herinnert aan zijn op 28 maart 1974 uitgebrachte advies en merkt ten aanzien van de eerste eis op, dat het feit dat de migrerende werknemer gedurende vier weken ter beschikking moet blijven van de arbeidsmarkt van het land waar hij tevoren werkzaam was, mogelijk niet geheel beantwoordt aan de huidige economische en sociale situatie waarin het niet gemakkelijk is om wederingschakeld te worden in het arbeidsproces. De Lid-Staten kunnen gebruik maken van de mogelijkheid om de periode van vier weken te verkorten.

8.2.5.6. Wat anderzijds de tweede eis betreft bevestigt het Comité het beginsel dat de communautaire migrerende werknemer die het recht op een werk-

loosheidsuitkering heeft verworven dit, in welke Lid-Staat hij zich ook bevindt, in dezelfde omvang en voor dezelfde duur moet kunnen genieten als wanneer hij nog steeds zou verblijven op het grondgebied van het land waarin hij dit recht heeft verworven.

In de huidige situatie lijkt de beperking tot drie maanden van het genot van de werkloosheidsuitkering die, indien de werknemer in het land van tewerkstelling was gebleven, voor een veel langere duur zou worden uitgekeerd het Comité te kort.

Het Comité is van mening dat deze termijn ten minste tot zes maanden moet worden verlengd. Bij de uitbreiding van deze termijn kunnen de Lid-Staten van de mogelijkheid gebruik maken om tevens de periode dat de migrerende werknemer zich ter beschikking van de arbeidsmarkt moet houden, te verlengen, totdat praktisch vaststaat dat wederinschakeling niet mogelijk is.

Het Comité is van mening dat de uitbreiding van de bovengenoemde termijn een stap vooruit is op de weg naar gelijkberechtiging op het gebied van de werkloosheidsuitkeringen tussen nationale werknemers en communautaire migrerende werknemers. Het is nl. nodig, bij de uitvoer van de sociale zekerheidsuitkeringen het begrip nationaal grondgebied van de negen Lid-Staten van de Gemeenschap als verouderd te beschouwen en in plaats hiervan met het begrip van een communautair grondgebied te werken. De communautaire migrerende werknemer die het recht op een werkloosheidsuitkering heeft verworven zou dit, in welke Lid-Staat hij zich ook bevindt, in dezelfde omvang en voor dezelfde duur moeten kunnen genieten als wanneer hij nog steeds zou verblijven op het grondgebied van het land waarin hij dit recht heeft verworven. Het Comité verzoekt de Commissie na te gaan welke moeilijkheden zich voordoen bij de praktische verwezenlijking van deze doelstellingen en zo mogelijk passende voorstellen te doen.

ii) De pensioenuitkeringen

8.2.5.7. Dit vraagstuk vertoont twee aspecten: de hoogte van de pensioenuitkeringen en de stabilisatie daarvan.

a) Wat het eerste aspect betreft heeft het Economisch en Sociaal Comité reeds in zijn genoemde advies van 28 maart 1974 op het onlogische en onbillijke karakter van de bepaling van artikel 46, lid 3, van Verordening (EEG) nr. 1408/71 gewezen, krachtens welke de uitkeringen uit een bijzonder stelsel moeten worden verminderd voor zover het totale aan de werknemer toekomende uitkeringsbedrag het hoogste theoretische pensioen overschrijdt. Het Comité bevestigt dit standpunt en verzoekt de betreffende bepaling te wijzigen, aangezien deze geenszins in overeenstemming is met een verzeke-

ringsstelsel dat op premiebetalingen berust, terwijl zij tevens in tegenspraak is met de door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap ter zake gegeven aanwijzingen.

- b) Betreffende het tweede vraagstuk is het Comité van oordeel dat aan de pensioenen die reeds door een land zijn uitbetaald een definitief karakter moet worden gegeven, ten einde te vermijden dat nieuwe berekeningen moeten worden gemaakt wanneer achtereenvolgens in verschillende landen een pensioenrecht wordt verworven.

iii) De definitie van het begrip „invaliditeit”

8.2.5.8. Bij de behandeling van het voorstel voor de latere Verordening (EEG) nr. 1408/71 heeft het Economisch en Sociaal Comité — in zijn advies van 25 januari 1967 — verzocht, een gemeenschappelijke definitie van de „staat van invaliditeit” ten behoeve van de pensioenuitkeringen op te stellen, in plaats van tabellen voor de vergelijking van de voor de staat van invaliditeit geldende voorwaarden, die de communautaire migrerende werknemers kunnen benadeln wegens de uiteenlopende medisch-juridische criteria die door de verschillende nationale wetgevingen worden aangelegd. In zijn reeds meermalen genoemde advies van 28 maart 1974 is het Comité op dit vraagstuk teruggekomen en heeft het nogmaals bevestigd dat het noodzakelijk is „althans op dit speciale gebied van de beoordeling van de invaliditeit, tot de harmonisatie van de nationale wetgevingen op sociaal gebied over te gaan, in het kader van de in artikel 118 van het Verdrag van Rome voorgeschreven algehele harmonisatie”.

8.2.5.9. Het Comité bevestigt opnieuw deze gedachte. Het stelt echter vast dat de concretisering ervan in sommige landen van de Gemeenschap vaak fundamentele wijzigingen in het huidige systeem met zich mee zal brengen en slechts na een langdurig en zorgvuldig onderzoek mogelijk zal zijn; het beveelt de Commissie aan tot dit onderzoek over te gaan.

iv) De vereenvoudiging van de procedures

8.2.5.10. Het Comité is van oordeel dat mechanismen moeten worden ingesteld of verbeterd met het doel de vereiste procedures voor de toekenning van het recht op uitkeringen, voor de uitvoer van deze uitkeringen en voor de voorbereiding en bewaring van de betreffende documenten zoveel mogelijk te vereenvoudigen.

8.2.5.11. Onder verwijzing naar zijn eerdere voorstellen ter zake verzoekt het Comité, ter vereenvoudiging van de documentatie,

- a) de invoering van een „*internationaal verzekeringsboekje*”, waarin behalve de gegevens betreffende de loopbaan van de betrokkene in de verschil-

lende landen van tewerkstelling, mede de verklaringen betreffende de verworven rechten op uitkeringen (ziekte-uitkeringen, invaliditeitsuitkeringen, gezinsbijlagen, pensioenen enz.) zouden moeten worden genoteerd, ten einde tot een betere informatie en een vlottere procedure te komen;

- b) de spoedige toepassing van het systeem van de elektronische verwerking van de gegevens die met het oog op de toepassing van Verordening (EEG) nr. 1408/71 is voorgeschreven (artikel 116 van de toepassingsverordening (EEG) nr. 574/72);
- c) een nieuwe inspanning tot verdere vereenvoudiging van de documentatie.

8.2.6. De werking van het Raadgevend Comité

8.2.6.1. Het Comité is van oordeel dat de Commissie de belangrijke taak die haar overeenkomstig de tot dusver gedane voorstellen moet worden opgedragen zou kunnen vergemakkelijken door een permanent en maximaal gebruik te maken van het bij Verordening (EEG) nr. 1408/71 ingestelde Raadgevend Comité voor de sociale zekerheid van de communautaire migrerende werknemers. Het Comité betreurt dat dit orgaan, evenals sommige andere organen, de laatste jaren weinig werk heeft verzet, en het verzoekt de Commissie met klem, dit comité geregeld bijeen te roepen en vooral om advies te vragen inzake vraagstukken van technische aard en de beste wijze om deze tot een oplossing te brengen.

8.3. DE SOCIALE ZEKERHEID VAN DE WERKNEMERS UIT DERDE LANDEN

8.3.1. De juridische positie

8.3.1.1. De sociale bescherming van de migrerende werknemers die uit derde landen afkomstig zijn wordt — uiteraard — nergens in het Verdrag voorgeschreven en geregeld: de communautaire verordeningen inzake de sociale zekerheid zijn op deze werknemers niet van toepassing. Deze materie is veeleer geregeld:

- a) in internationale arbeidsverdragen betreffende sociale zekerheid, mits deze door de betrokken Lid-Staten geratificeerd zijn;
- b) in de associatieakkoorden tussen de Gemeenschap en de verschillende derde landen die arbeidskrachten leveren;
- c) in de multilaterale en de tussen de verschillende Lid-Staten en de verschillende derde landen gesloten bilaterale akkoorden.

8.3.2. *De vaststelling van een communautaire verordening*

8.3.2.1. Dit is één van de meest duidelijke voorbeelden van een geval waarin het recht met de rechtvaardigheid en billijkheid in botsing komt. Immers, de migrerende werknemers afkomstig uit de derde landen nemen deel aan het produktieproces van het immigratieland en betalen de voor „alle werknemers” geldende sociale verzekeringspremies naar gelang van hun loon, evenals sommige belastingen. Daarom is het onbillijk dat zij geen recht op de uitkeringen verwerven.

8.3.2.2. De Commissie stelt in haar actieprogramma dat werknemers uit derde landen voor vele sociale zekerheidsuitkeringen niet in aanmerking komen. „Andere” — aldus vervolgt zij — „worden eerst toegekend nadat een lange wachttijd is vervuld. Recht op kinderbijlagen bestaat meestal alleen voor kinderen die in het ontvangende land verblijven, terwijl ter zake van de uitkeringen strenge beperkende voorwaarden zijn gesteld ten aanzien van het overmaken ervan naar het buitenland. Bij de bepaling van de aanspraken op uitkeringen worden voorts arbeidsperiodes en verzekeringstijdvakken die in diverse Lid-Staten zijn vervuld niet samengeteld”.

8.3.2.3. Naar de mening van het Comité is deze situatie, ook al valt er juridisch niets op aan te merken, uit sociaal oogpunt onrechtvaardig en moet hierin ten behoeve van de belanghebbende migrerende werknemers verandering komen; het vindt dat het tijd is de verschillende betrokken staten ertoe te bewegen, op de werknemers afkomstig uit derde landen een stelsel van sociale zekerheid toe te passen dat aan deze werknemers gelijkwaardige voordelen toekent als die welke de communautaire migrerende werknemers genieten die in dezelfde omstandigheden verkeren. Uiteraard kan dit niet van de ene dag op de andere gebeuren: dit is een doel dat geleidelijk, in elkaar snel opvolgende etappes verwezenlijkt moet worden. Interessant is dat de communautaire regeling van de sociale zekerheid van de uit de derde landen afkomstige migrerende werknemers niets te maken heeft met het vrije verkeer van deze werknemers. Dit zijn twee geheel verschillende zaken: een staat kan de immigratie van werknemers uit een derde land om economische of politieke redenen beperken of aan banden leggen, maar kan de betreffende werknemers die zich legaal op zijn grondgebied bevinden en er werkzaam zijn niet de sociale voorzieningen en de sociale bijstand onthouden waarvan de nationale en communautaire werknemers gebruik maken.

8.3.2.4. Het Comité spreekt zich daarom ten gunste van de toepassing van de sociale zekerheid op de migrerende werknemers uit derde landen uit en het steunt de in deze zin door de Commissie voorgestelde actie, waarbij het wel de volgende opmerkingen plaatst.

Dit doel kan in juridisch opzicht, in een eerste etappe, worden bereikt door de goedkeuring door de Raad van een „Europees raamakkoord” inzake de sociale zekerheid van de werknemers van de derde landen, op basis van artikel 235 van het Verdrag. Dit Europees raamakkoord zou in het bijzonder bepalingen moeten bevatten betreffende de eerbiediging van minimumnormen, waardoor de harmonisatie „naar boven” van de akkoorden op basis en in de geest van de artikelen 117 en 118 van het Verdrag en eventueel, met inachtneming van de wederkerigheidsclausules, mogelijk wordt.

8.3.3. *De voorstellen*

8.3.3.1. De Commissie geeft — verschillende malen, alsof zij de benadering ervan wenst te benadrukken — een opsomming van de voorgestelde maatregelen „ten einde in achtereenvolgende etappes de gelijke behandeling van communautaire en niet-communautaire migrerende werknemers te verwezenlijken”.

8.3.3.2. Het Economisch en Sociaal Comité betuigt zijn instemming met en hecht zijn goedkeuring aan de voorstellen van de Commissie, waarbij het de volgende opmerkingen plaatst:

- i) de nationaliteit moet niet langer als criterium voor het toekennen van bepaalde sociale zekerheidsuitkeringen gelden, zoals in sommige landen nog gebeurt;
- ii) de gezinsbijlagen moeten aan de migrerende werknemers worden toegekend op basis van dezelfde voorwaarden als aan de nationale werknemers, onverschillig in welk land de gezinsleden zich bevinden;
- iii) het overmaken naar het land van herkomst van de ten tijde van de tewerkstelling in de Lid-Staten definitief verworven rechten moet worden toegestaan;
- iv) de samenstelling van reeds vervulde tijdvakken van verzekering moet worden toegestaan, met het oog op de verkrijging van het recht op uitkeringen, óók op basis van de in de bilaterale akkoorden opgenomen clausules;
- v) op de migrerende werknemers uit derde landen moeten de communautaire sociale zekerheidsvoorschriften, met inbegrip van die betreffende niet-contributieve regelingen, worden toegepast gedurende de tijd dat zij op het grondgebied van de Lid-Staten wonen en werken.

9. DE ARBEIDSVOORWAARDEN VAN DE MIGRERENDE WERKNEMERS

9.1. OBJECT VAN DE GELIJKE BEHANDELING

9.1.1. De gelijke behandeling op het vlak van de arbeidsvoorwaarden moet van toepassing zijn op:

- a) de toegang tot de diensten voor beroepskeuzevoorlichting en van arbeidsbemiddeling,
- b) de toegang tot werkgelegenheid en beroepsleiding,
- c) de mogelijkheid om naar gelang van de persoonlijke hoedanigheden, de ervaring en de uitvoering van het werk promotie te maken,
- d) de zekerheid omtrent de werkgelegenheid,
- e) de beloning,
- f) de arbeidsvoorwaarden,
- g) het lidmaatschap van vakverenigingen en de vakbondsrechten,
- h) de levensomstandigheden, met inbegrip van de huisvesting en de voordelen die de sociale diensten, de vormingsinstituten en de gezondheidsdiensten bieden.

9.1.2. Het Comité zal trachten zijn standpunt kenbaar te maken over elk van deze punten die te zamen de inhoud van het Actieprogramma vormen, en daarbij voor zover enigszins mogelijk een onderscheid te maken tussen de arbeidsvoorwaarden en de levensomstandigheden.

9.2. TOEGANG TOT DE BEROEPSKEUZEVOORLICHTING EN TOT ARBEIDSBEMIDDELING

9.2.1. Met betrekking tot de *beroepskeuzevoorlichting* herinnert het Comité eraan dat de Commissie op 18 juli 1966 een aanbeveling tot verdere uitbouw van de beroepskeuzevoorlichting heeft verstrekt.

9.2.2. Gezien de tijd die sindsdien verlopen is en in de overtuiging dat beroepskeuzevoorlichting en beroepsopleiding een noodzakelijk fundament voor de verwezenlijking van het vrije verkeer van werknemers vormen, hecht het Comité er veel belang aan dat de situatie nogmaals in ogenschouw wordt genomen en dat de Raad ter zake een besluit vaststelt.

9.2.3. Wat verder de *toegang tot de arbeidsbemiddeling* betreft, verwijst het Comité naar artikel 5 van Verordening (EEG) nr. 1612/68 op grond waarvan een werknemer die onderdaan is van een Lid-Staat onder dezelfde voorwaarden als de nationale werknemers van de arbeidsbureaus van het gastland bijstand ontvangt bij het zoeken naar een nieuwe werkkring; het is van mening dat deze bepaling ook kan worden

toegepast op de migrerende werknemers afkomstig uit derde landen die zich legaal op het grondgebied van het land van tewerkstelling bevinden.

9.2.3.1. Voorts vestigt het Comité er de aandacht van de Commissie op dat het van nut zou zijn, bij de diensten voor arbeidsvoorziening, een overheidsbureau op te zetten wiens taak het zou zijn, werknemers aan te werven en te werk te stellen, werk- en verblijfsvergunningen af te geven, de positie van de rechtstreeks door de werkgevers aangeworven werknemers te regulariseren in de landen waarin de rechtstreekse aanwerving verboden is, vorm en inhoud van het arbeidscontract vast te leggen, enz.

9.3. ARBEIDSCONTRACT EN ARBEIDSVOORWAARDEN

9.3.1. Gelijkheid van behandeling moet van toepassing zijn op de verschillende wettelijk of bij c.a.o. vastgelegde arbeidsvoorwaarden, die onderwerp en inhoud van een arbeidscontract vormen.

Werkgever en migrerende werknemer kunnen thans niet gebonden zijn aan een contract dat in een bepaalde vorm gegoten is: een schriftelijk contract wordt het best in de taal van de werknemer en in die van de werkgever opgesteld, in duidelijke, eenvoudige en begrijpelijke taal. Wat dit betreft zou het wenselijk zijn de beroepsorganisaties van de werkgevers en de werknemers bij het opstellen van dit document te betrekken.

9.3.2. Naar het oordeel van het Comité moet de al dan niet uit de Gemeenschap afkomstige migrerende werknemer dezelfde behandeling krijgen als de onderdaan van het gastland geniet krachtens de wettelijke bepalingen van zijn land, de c.a.o.'s, en de juridische beslissingen. De volgende gebieden komen hiervoor in aanmerking:

- a) beloning,
- b) arbeidsrooster en wekelijkse arbeidsduur,
- c) wekelijkse rustperiode,
- d) betaalde jaarlijkse vakantie en studieverlof,
- e) betaalde feestdagen,
- f) behandeling bij afloop van contract of bij opzegging van arbeidsverhouding,
- g) vrouwen- en kinderarbeid,
- h) alle andere bij de wet, de c.a.o.'s, andere bepalingen en de gebruiken geregelde arbeidsvoorwaarden.

9.3.3. Krachtens de sociale wetgeving moet er toezicht op worden gehouden dat voor communautaire

en niet-communautaire werknemers inderdaad dezelfde arbeidsvoorwaarden gelden als voor de onderdanen van het gastland zelf. Het Comité acht het wenselijk dat door de Lid-Staten hierover periodiek een rapport aan de Commissie wordt voorgelegd, waarmee deze in staat wordt gesteld zich iedere twee of drie jaar een overzicht van de situatie te verschaffen. Een dergelijk rapport zou eveneens, via de bevoegde raadgevende comités, zoals bedoeld in de paragrafen 4.3.1 en 4.3.2 van dit advies, aan de beroepsorganisaties moeten worden voorgelegd.

9.3.4. Het Economisch en Sociaal Comité heeft veel vertrouwen in de controlerende functie die de overheden door middel van een goed geoutilleerde arbeidsinspectie vervullen en in de welwillende medewerking van de bonden van werkgevers en werknemers.

9.4. DE VAKBONDSRECHTEN VAN DE MIGRERENDE WERKNEMERS AFKOMSTIG UIT DERDE LANDEN

9.4.1. Naar de mening van het Comité moeten aan de migrerende werknemers afkomstig uit derde landen — evenals dit voor de communautaire migrerende werknemers het geval is — dezelfde vakbondsrechten worden toegekend als de nationale werknemers genieten.

9.4.2. Voorts verzoekt het Comité alle belemmeringen uit de weg te ruimen die in sommige landen nog verhinderen dat migrerende werknemers uit derde landen in de vertegenwoordigde organen van de werknemers gekozen kunnen worden.

9.5. BEROEPSOPLEIDING

9.5.1. Het Comité wil in de eerste plaats herinneren aan de door de Commissie en de Raad met betrekking tot de beroepsopleiding ontplooiende actie: de goedkeuring van de „Tien algemene beginselen voor de toepassing van een gemeenschappelijk beleid met betrekking tot de beroepsopleiding” (1962), de vaststelling van „Algemene beleidslijnen voor de opstelling van een communautair actieprogramma op het gebied van de beroepsopleiding” (1971) en de aanneming van de resolutie van de Raad inzake een „Sociaal Actieprogramma” (1974). Voorts wil het Comité wijzen op zijn studie inzake de „onderwijs- en beroepsopleidingssystemen” (1973) en op de adviezen inzake de oprichting van een „Europees instituut voor onderzoek op het gebied van beroepsopleiding en beroepskeuzevoorlichting” (1974) en het „onderwijs in de Europese Gemeenschap” (1974), alsmede op de verschillende adviezen inzake de sociale toestand in de Gemeenschap in de verschillende jaren.

9.5.2. Het Comité acht het nodig dat de actie van de Commissie op het gebied van de beroepsopleiding wordt voortgezet en dat meer wordt gedaan voor een betere beroepsvoorbereiding en meer mogelijkheden tot vooruitgang in het beroep voor de migrerende werknemers, en dit zowel in het land van oorsprong als in het ontvangende land.

9.5.3. Het verdient de voorkeur dat aan alle werknemers een algemene opleiding en een polyvalente beroepsopleiding wordt gegeven, zodat degenen die genoodzaakt zijn uit het land van herkomst te emigreren reeds een opleiding hebben wanneer zij in het land van arbeid aankomen en in staat zijn aldaar terstond op een arbeidsaanbod in te gaan. De specifieke beroepsopleiding en de herscholing van de migrerende werknemer zouden echter in het gastland moeten plaatsvinden. Daarom is het Comité het met de Commissie eens dat de volgende acties moeten worden ondernomen:

- a) aanzienlijke opvoering van het aantal versnelde beroepsopleidingscursussen voor kandidaatmigranten voorafgaand aan hun vertrek naar het buitenland;
- b) het nemen van maatregelen in de beroepsopleidingscentra van de Lid-Staten — d.w.z. zowel in het land van herkomst als in het ontvangende land — „om ervoor te zorgen dat de migrerende werknemers over voldoende mogelijkheden beschikken om vakbekwaamheid op te doen of hun [voorhanden zijnde] kwalificaties te verbeteren”;
- c) uitvoering van modelprojecten voor de beroepsopleiding, met de steun van het Europees centrum voor de beroepsopleiding te Berlijn;
- d) uitwerking van programma's die erop gericht zijn de migrerende werknemers een praktische opleiding te geven waardoor zij ook na hun terugkeer in het land van herkomst werk kunnen vinden.

9.5.4. Het Comité gaat bovendien akkoord met het organiseren van de uitwisseling van leerkrachten op het gebied van het talenonderwijs en van didactisch materiaal. Van veel nut is het als leerkrachten van openbare en bijzondere scholen zich er in het buitenland rekenschap van geven, welke behoeften de migrerende werknemers qua vorming en beroepsopleiding hebben en dan na terugkeer in eigen land de in het buitenland opgedane ervaringen ook in daden omzetten en de kandidaatmigranten voorbereiden met het oog op de in het ontvangende land aangevende technieken en verlangde prestaties.

Bovendien moet in grotere mate gebruik worden gemaakt van de massamedia voor culturele vorming, talenonderwijs en beroepsopleiding der migrerende werknemers, zoals de Commissie in haar Actieprogramma verklaart.

9.5.5. Hier zij een aparte opmerking gemaakt met betrekking tot *de voorbereiding op taalgebied*. De kennis die de migranten hebben van de taal van het ontvangende land is bepalend voor hun integratie in het beroepsleven en — in een later stadium — voor hun maatschappelijke vooruitgang. De overheidsinstanties of instellingen in het land van herkomst zijn er verantwoordelijk voor, dat de taal van het ontvangende land wordt onderwezen; verlaat de migrant echter zijn eigen land zonder de taal van het land van ontvangst te kennen, dan is het de taak van de daarvoor aangewezen overheidsinstellingen en particuliere instanties van dit laatste land om hier het nodige aan te doen. Aldus komt men tot het voorstel van de Commissie, in alle Lid-Statens het systeem van de „kredieturen” in te voeren voor het verwerven van een vakopleiding en talenkennis (in sommige Lid-Statens wordt dit systeem trouwens al toegepast).

9.5.6. Deze voorbereiding wat de taal van het land van ontvangst betreft mag evenwel geen miskenning van het recht op de eigen cultuur en taal van de geïmmigreerde werknemers betekenen. Voor de nationaliteiten die in grote getale in het land van ontvangst vertegenwoordigd zijn zou een gedeelte van het algemeen vormend en het beroepsonderwijs ook in de moedertaal van de betrokkenen moeten worden gegeven. Voorts zou een aantal uren voor vorming en voorlichting in de moedertaal moeten worden uitgetrokken ten einde het behoud van de culturele identiteit van de geïmmigreerde werknemers te waarborgen.

9.5.7. Het Comité betuigt zijn volledige instemming met het voorstel van de Commissie en is van mening dat betaalde cursussen voor het leren van de taal van het land van arbeid zeker in overweging kunnen worden genomen en moeten worden georganiseerd overeenkomstig het in de Lid-Statens toe te passen of in te voeren systeem van kredieturen.

Verdrag nr. 140 van de I.A.O. en Aanbeveling nr. 148, die betrekking hebben op het „betaald vormingsverlof” en algemeen voor alle werknemers van een land gelden, zullen, wanneer zij geratificeerd zijn, ook op buitenlandse werknemers van toepassing zijn. Ongeacht dit feit dient er voor het betaald verlof van de buitenlandse werknemers om deel te nemen aan het onderwijs in de taal van het gastland een voor de gehele Gemeenschap geldend systeem te worden toegepast.

9.6. HET EUROPEES SOCIAAL FONDS

9.6.1. De voor de beroepsopleiding noodzakelijke financiële middelen kunnen beschikbaar worden gesteld door de staat en de overheidsinstellingen, door de werkgevers en door de Gemeenschap via het Europees Sociaal Fonds.

9.6.2. Het Comité heeft de doelstellingen en de functie van het Europees Sociaal Fonds grondig bestudeerd, zowel vanuit algemeen oogpunt als meer in het bijzonder wat de beroepsopleiding en het taalonderwijs van de migrerende werknemers betreft en het herinnert aan:

- a) het Besluit van de Raad van 27 juni 1974, op grond waarvan voor bijstand door het Fonds in aanmerking kunnen komen de activiteiten die deel uitmaken van een geïntegreerd programma, erop gericht om de tewerkstelling en de geografische mobiliteit te vergemakkelijken van personen die zich binnen de Gemeenschap van het ene land naar het andere verplaatsen om er een bedrijvigheid uit te oefenen; onder „geïntegreerd programma” worden verstaan alle maatregelen die nodig zijn om de doelmatigheid en de continuïteit te bewerkstelligen van de steunverlening waardoor een onderling verband wordt gelegd tussen opeenvolgende migratiefasen, die kunnen gaan vanaf de voorbereiding op de emigratie tot de terugkeer in het land van herkomst;
- b) het advies van het Economisch en Sociaal Comité betreffende het voorstel tot besluit van de Raad inzake de bijstand van het Europees Sociaal Fonds ten behoeve van structurele aanpassingsmaatregelen, waarin het heeft verzocht om bijstand van het Fonds voor de migrerende werknemers „voor wederaanpassingsmaatregelen die erop gericht zijn hetzij te voorkomen dat zij wegens de werkloosheid naar hun land van herkomst worden teruggestuurd, hetzij hun terugkeer naar en reïntegratie in hun eigen land onder betere voorwaarden te doen plaatsvinden”.

9.6.3. Het Comité wil er de aandacht op vestigen dat de maatregelen van het Europees Sociaal Fonds voor de beroepsopleiding, de herscholing en de wederaanpassing van de migrerende werknemers uit de Gemeenschap en uit derde landen, mede door gebruikmaking van bovengenoemde „geïntegreerde programma's”, een urgent karakter dragen.

10. DE LEVENSONMSTANDIGHEDEN VAN DE MIGRERENDE WERKNEMERS

10.1. GELIJKE LEVENSONMSTANDIGHEDEN

10.1.1. Naast gelijke arbeidsvoorwaarden moeten voor de migrerende werknemer en zijn gezin ook gelijke levensomstandigheden in het ontvangende land gelden. De werknemer heeft het recht op deze gelijkheid: ook wanneer de prestaties die hij ontvangt een bijstandsoogmerk hebben, zijn deze geen welwillend gebaar meer, doch een echt recht, dat wordt uitgeoefend onder de hoede van de staat en de overheidsinstanties.

10.1.2. Om deze gelijkheid ook werkelijk tot stand te brengen moet er volgens het Comité een omvangrijke samenwerking tussen het emigratieland en het immigratieland bestaan met het oog op de voorbereiding op de emigratie en de aanpassing aan de levensomstandigheden in het ontvangende land.

10.1.3. In de eerste plaats is het nodig dat *de migrerende werknemer en de leden van zijn gezin* alvorens het land van herkomst te verlaten *goed worden voorbereid*, en wel in *psychologisch en cultureel* opzicht evenals ten aanzien van *het uit te oefenen beroep*.

„Van overwegend belang”, aldus de Commissie, „is het feit dat de migranten niet voldoende zijn voorgelicht omtrent de levensomstandigheden en arbeidsvoorwaarden die zij in het nieuwe land zullen aantreffen.” Het Comité is het hiermee eens. De migrerende werknemer moet vóór het vertrek uit zijn land worden voorgelicht over zijn rechten en over de mogelijkheden die hij in het ontvangende land heeft; bovendien moet hij inlichtingen ontvangen over de levensomstandigheden, de zeden en gewoonten van de bevolking, het klimaat en de seizoenen, de prijzen van woonruimte, van levensmiddelen en openbaar vervoer, de belasting en andere lasten, en over alles wat hij in het dagelijkse leven nodig kan hebben.

10.1.4. In de tweede plaats is het nodig dat de *plaatselijke bevolking erop wordt voorbereid* de migrerende werknemer en zijn gezin te ontvangen. Het Comité is van oordeel dat door de ontvangende landen initiatieven moeten worden genomen en overeenkomstig gefinancierd. Hoe beter de opvang van de migrerende werknemer is georganiseerd, des te minder zullen hij en zijn gezin slachtoffer van vreemdelingenhaat worden en des te beter zullen de toekomstige betrekkingen zich ontwikkelen.

In dit verband zijn noodzakelijk:

- a) een speciaal daarop afgestemde opleiding van het personeel dat met de opvang van de migrerende werknemers is belast;
- b) de medewerking van personen die uit hetzelfde land afkomstig zijn als de migrerende werknemer;
- c) de opleiding en inschakeling van personen die praktische diensten kunnen bewijzen (b.v. de „schrijver”, de adviseur bij de aanschaf van goederen, enz.).

10.2. MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING EN SOCIALE DIENSTEN

10.2.1. Het Comité acht het van doorslaggevend belang dat er een groots opgezette bijstandspolitiek op nationaal niveau bestaat — die rechtstreeks of door middel van de sociale diensten in het land van herkomst en in het ontvangende land wordt gevoerd

—, wil men komen tot gelijke levensomstandigheden voor de migrerende werknemer en zijn gezin. Hulpverlening vindt plaats door middel van voorlichting, maar ook bij het laten overkomen van het gezin, bij het zoeken naar en verkrijgen van huisvesting, bij de culturele vorming en de beroepsopleiding van de werknemer en zijn kinderen, bij het leren van de taal, bij de vrijetijdsbesteding, bij ontspanning en sport.

10.2.2. Het Comité is van oordeel dat de migrerende werknemer zich weliswaar in de nieuwe maatschappij moet inpassen, doch niettemin zijn culturele achtergrond moet kunnen behouden en verbreden, terwijl hij ook zijn kinderen hierin moet laten delen. Waar het om gaat, is dat aan de migrerende werknemer de mogelijkheid wordt geboden, tussen de verschillende vormen van associatie en culturele samenwerking en die van „culturele assimilatie” die te kiezen welke zijn voorkeur heeft.

Het immigratieland moet er vooral voor zorgen dat:

- a) de migrerende werknemer en zijn gezin de mogelijkheid wordt geboden een cultureel gemeenschapsleven te ontwikkelen (door het opzetten van culturele kringen, bibliotheken enz.) en de culturele verenigingen van de migranten het recht op vertegenwoordiging in de desbetreffende bevoegde overlegorganen krijgen;
- b) volgens de geldende normen en met geschikte middelen het leren van de taal van het ontvangende land wordt vergemakkelijkt;
- c) de bevolking van het ontvangende land met de cultuur van de migranten bekend wordt gemaakt;
- d) de migrerende werknemers het recht krijgen hun filosofische opvattingen kenbaar te maken en hun eigen godsdienst vrij uit te oefenen;
- e) radio- en televisieprogramma's worden samengesteld en uitgezonden (ook via de kabeltelevisie);
- f) iedere vorm van discriminatie wordt tegengegaan, ook bij culturele manifestaties.

10.2.3. Dit directe of indirecte optreden van de overheid van het ontvangende land is echter niet voldoende, evenmin als de aanzienlijke bijstand volstaat die in sommige landen door de vakverenigingen wordt verleend; daarnaast moeten ook sociale diensten in het land van herkomst en in het ontvangende land worden ingeschakeld.

Het Comité herinnert eraan dat de Commissie op 23 juli 1962 de tot de Lid-Statens gerichte aanbeveling heeft goedgekeurd „over de werkzaamheden der diensten voor maatschappelijk werk ten behoeve van werknemers die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen”.

Ondanks het feit dat de afzonderlijke Lid-Staten aan de genoemde aanbeveling gevolg hebben gegeven, lijkt de door de sociale diensten ontplooidde activiteit onvoldoende. Het Comité acht het daarom noodzakelijk, meer juridisch gewicht aan deze aanbeveling te geven en haar in een „besluit van de Raad” te wijzigen. Het wijst erop dat de afzonderlijke Lid-Staten te weinig geld ter beschikking stellen en het verzoekt de Commissie, deze kwestie te bestuderen en een ontwerp-verordening uit te werken waarin de verschillende bronnen voor financiering van de sociale diensten van de betrokken Lid-Staten worden gecoördineerd.

10.2.4. Voorts moeten voldoende maatschappelijke werkers beschikbaar zijn; voor hun opleiding kan een beroep worden gedaan op de bijstand van het Europees Sociaal Fonds, krachtens artikel 3 van Besluit nr. 74/327/EEG van de Raad van 27 juni 1974.

Bovendien gaat het Comité akkoord met het voorstel van de Commissie, proefprojecten uit te voeren om na te gaan welke de meest doelmatige middelen zijn ter verbetering van de werkwijze van de nationale en internationale sociale diensten ten behoeve van de migrerende werknemers en hun gezinsleden.

10.3. DE HUISVESTING VAN MIGRERENDE WERKNEMERS

10.3.1. Het beschikken over normale woonruimte is een onmisbare voorwaarde voor de tenuitvoerlegging van artikel 10 van Verordening (EEG) nr. 1612/68, nl. om de werknemer uit de Gemeenschap het recht toe te kennen, zich door zijn gezin te doen vergezellen. Bovendien is in artikel 9 van dezelfde verordening bepaald dat de migrerende werknemer uit de Gemeenschap „alle rechten en alle voordelen geniet die aan de nationale werknemers inzake huisvesting zijn toegekend, met inbegrip van de mogelijkheid, de wooneigenheid die hij nodig heeft in eigendom te verwerven.”

Deze gelijke behandeling, die — hier zij uitdrukkelijk op gewezen — tot op heden slechts geldt voor migrerende werknemers uit de Gemeenschap, bestaat reeds. De feitelijke situatie, de alledaagse werkelijkheid, ziet er echter anders uit, zowel wegens het feit dat woningen duur zijn en omdat er in verhouding tot de aanvragen van — ook binnenlandse — belanghebbenden een gebrek aan woonruimte bestaat, als op grond van een gehele reeks redenen die speciaal met migrerende werknemers verband houden.

10.3.2. Het Comité herinnert eraan dat de Commissie op 7 juli 1965 een „Aanbeveling aan de Lid-Staten inzake de huisvesting van werknemers en hun gezinnen die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen” heeft goedgekeurd. Hierin heeft de Commissie de Lid-Staten aanbevolen, „de nodige wettelijke en

bestuursrechtelijke, alsmede alle overige dienstige maatregelen te treffen.”

De tenuitvoerlegging van de verschillende punten van de aanbeveling door de Lid-Staten heeft bijgedragen tot verbetering van de woningsvoorziening door migrerende werknemers; desondanks wijst de Commissie erop dat het nodig is, „nog aanmerkelijk grotere inspanningen” te leveren.

10.3.3. Het Comité wil er — onder verwijzing naar hetgeen het reeds vroeger ter gelegenheid van de jaarlijkse behandeling van de sociale toestand ten aanzien hiervan naar voren heeft gebracht — nogmaals op wijzen hoe belangrijk en ernstig dit probleem vooral voor de migrerende werknemers is; het verzoekt de Commissie en de Raad:

- a) haast te willen maken met het uitvoeren en voltooiën van een volledige en realistische studie omtrent de huisvestingsbehoeften van de migrerende werknemers uit de Gemeenschap en uit derde landen,
- b) de mogelijkheid te bestuderen van een financieersplan dat de immigratielanden moeten uitvoeren voor de bouw en het beheer van sociale woningen,
- c) op basis van de door de E.G.K.S. opgedane ervaring uitgewerkte voorstellen voor test-programma's in te dienen, met het doel de migrerende werknemers en hun gezinnen de beschikking te geven over moderne, betaalbare woningen.

10.3.4. In afwachting van de uitwerking en de geleidelijke uitvoering van dit programma wijst het Comité nogmaals op hetgeen het in 1973 heeft gezegd met betrekking tot de noodzaak, „een strengere controle uit te oefenen op de z.g. pensions of tehuizen voor migrerende werknemers, zowel met betrekking tot de huurprijs als de inrichting van deze pensions” ten einde de veelvuldig voorkomende ernstige wan toestanden te voorkomen.

10.3.5. Ten slotte wijst het Comité erop dat het wenselijk is, de restrictieve wetgevingen die het laten overkomen van het gezin afhankelijk maken van het ter beschikking staan van normale woonruimte, tot een minimum te beperken. Om te bereiken dat deze wetgevingen niet langer de hereniging van het gezin in de weg staan, zal het in ieder geval nodig zijn dat de voorwaarden die voor het verkrijgen van een woning en voor het mogen laten overkomen van het gezin worden gesteld niet discriminerend zijn t.o.v. die waaraan de nationale werknemers moeten voldoen die in analoge omstandigheden verkeren.

10.4. ONDERWIJS AAN DE KINDEREN VAN MIGRERENDE WERKNEMERS

10.4.1. In dit verband moet apart worden ingegaan op de kwestie van opvoeding en onderwijs van de

kinderen der migrerende werknemers. Dit probleem is belangrijk en tegelijkertijd moeilijk: belangrijk op grond van het aantal kinderen dat hierbij betrokken is en moeilijk omdat men bij het zoeken naar oplossingen altijd in conflict komt met het onregelmatige karakter van de migratiebewegingen en met uiteenlopende uitgangssituaties, vooral wat de voorbereiding van de kinderen van werknemers uit derde landen of de emigratie betreft.

10.4.2. Het Comité herinnert aan het „recht op onderwijs” dat in artikel 12 van Verordening (EEG) nr. 1612/68 aan de kinderen van de communautaire migrerende werknemers is toegekend. Het Economisch en Sociaal Comité heeft zich reeds — ten dele — uitgesproken over de problematiek van het onderwijs aan de kinderen van de migrerende werknemers, waarbij het enkele beginselen naar voren heeft gebracht. Deze werden gedeeltelijk overgenomen en verbonden met de voorstellen welke de Commissie heeft geformuleerd in haar Programma inzake het onderwijs en in dat betreffende de migranten en zijn, in het rapport van de Afdeling voor sociale vraagstukken dat als toelichting bij dit advies gaat, neergelegd in acht punten waaruit een gecoördineerde actie van de Lid-Staten zal moeten bestaan, een actie die is afgestemd op de specifieke behoeften van de migranten en op de mogelijkheden van het immigratieland.

10.4.3. Met betrekking tot drie van deze punten — de instelling van opvangklassen en speciale opvangcursussen, de opnemings in het lesrooster van cursussen over de cultuur van het land van herkomst en de moedertaal, en de aanwerving van onderwijskrachten die uit het land van herkomst van de migranten afkomstig zijn — heeft de Commissie reeds een voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake het onderwijs aan de kinderen van migrerende werknemers ingediend; hierover zal het Comité zich binnenkort uitspreken.

10.4.4. Behalve de uitvoering van deze drie punten, acht het Comité het noodzakelijk dat de Lid-Staten een behoorlijk voorbereide en gecoördineerde actie ondernemen, met het doel:

- a) aan te moedigen dat, met medewerking van particuliere en overheidsorganen, na schooltijd een studietijd onder toezicht wordt ingelast waar de kinderen met hun huiswerk worden geholpen, ten einde ervoor te zorgen dat zij de nodige pedagogische steun krijgen;
- b) de kinderen van migrerende werknemers toe te laten tot pre-scolaire inrichtingen en vakantiekolonies, de mogelijkheid tot het verkrijgen van studiebeurzen, vrijstellingen en andere faciliteiten te bieden op dezelfde voorwaarden als voor de nationale kinderen gelden;
- c) de samenwerking tussen de onderwijsautoriteiten van het immigratieland en het emigratieland ter

zake van het onderwijs voor de kinderen van migrerende werknemers te bevorderen, ten einde o.a. te bereiken dat aan deze kinderen diploma's worden uitgereikt die niet alleen als gelijkwaardig zijn erkend maar bovendien in hun moedertaal zijn opgesteld en het behaalde opleidingsniveau in detail vermelden;

- d) informatie, ervaring en opvoedkundig materiaal uit te wisselen, onderzoek te verrichten en proefprogramma's m.b.t. de onderwijsmethodes uit te werken;
- e) ten slotte, deze kinderen toegang te verlenen tot het verplichte onderwijs of ze in staat te stellen het te blijven volgen; in het laatste geval dient een standaarddossier te worden samengesteld, waarin alle nuttige gegevens betreffende de op school gemaakte vorderingen alsmede betreffende de gezondheid zijn opgenomen, zodat gemakkelijker het niveau van de verworven kennis beoordeeld kan worden.

10.5. GEZONDHEIDSZORG EN PREVENTIEKWESTIES

10.5.1. De Commissie heeft in haar Actieprogramma een hoofdstuk gewijd aan de gezondheid van de migrerende werknemer en de leden van zijn gezin. Dit is een juist initiatief, daar de migrerende werknemers bijzondere ziekten kunnen hebben of in meerdere mate onder ziektes te lijden kunnen hebben dan de nationale werknemers en omdat de bijzondere situatie waarin de migrerende werknemer uit de Gemeenschap of uit een derde land verkeert problemen opwerpt en moeilijkheden schept met betrekking tot de diagnose en de genezingsmogelijkheden.

10.5.2. Het eerste en meest belangrijke probleem houdt verband met de communicatiemogelijkheden tussen de arts en de zieke migrerende werknemer. Wegens de moeilijkheden i.v.m. het gebrek aan kennis van de taal van het land van tewerkstelling is het moeilijk hiervoor een oplossing van het land van tewerkstelling is het moeilijk hiervoor een oplossing te vinden, indien niet de nodige maatregelen worden getroffen.

10.5.3. Dan zijn er nog de organisatorische problemen. Het Comité acht het

— wenselijk:

- a) dat de migrerende werknemers de mogelijkheid wordt geboden, huisartsen en specialisten te consulteren die de taal van de migranten beheersen;
- b) dat artsen en verplegend personeel speciaal worden opgeleid, mede door het lopen van een stage in instellingen en ziekenhuizen in het emigratieland;

- c) dat geneeskundige centra worden opgericht, met artsen en verplegend personeel die uit het land van herkomst van de migrerende werknemer afkomstig zijn;

— noodzakelijk:

- a) dat gespecialiseerde maatschappelijke werkers worden ingeschakeld en een dienst van medisch-sociale tolken in het leven wordt geroepen;
- b) dat ten behoeve van de zieken een „klein medisch woordenboekje” wordt gedrukt en verspreid.

10.5.4. Ten slotte herinnert het Comité er nog aan;

- a) dat het, wat de communautaire migrerende werknemers betreft, in geval van ziekte volstaat de Verordeningen (EEG) nr. 1408/71 van 14 juni 1971 en nr. 574/72 van 21 maart 1972 inzake de sociale zekerheid, en de verschillende wijzigingen daarop toe te passen;
- b) dat, wat de migrerende werknemers afkomstig uit derde landen betreft, toepassing moet worden gegeven aan het Europees Verdrag van de Raad van Europa van 11 december 1953 betreffende maatschappelijke en medische hulpverlening, dat reeds door de negen Lid-Staten van de Gemeenschap is geratificeerd, uiteraard behoudens eventuele bilaterale overeenkomsten die gunstigere voorwaarden inhouden.

10.5.5. Speciale aandacht dient te worden besteed aan de *arbeidsongevallenpreventie* voor de migrerende werknemers, welk onderwerp de Commissie bespreekt onder het zojuist behandelde hoofdstuk „medische verzorging”.

Het Comité neemt nota van de toezegging van de Commissie, binnenkort voorstellen in te dienen betreffende „de preventieve geneeskundige verzorging, de sociale en medische diensten en de instructie van de migrerende werknemers in de preventie van bedrijfsongevallen en ziekten” en zij noemt de specifieke factoren als gevolg waarvan de migranten ongevallen overkomen (met inbegrip van het feit dat deze vaak gevaarlijke en ongezonde arbeid moeten verrichten); voorts herinnert het aan de voorstellen voor acties welke door hem in zijn studie inzake de arbeidsongevallenpreventie van 27 februari 1975 zijn geformuleerd.

10.5.6. Het Comité verzoekt de Commissie, in het kader van de Gemeenschap een speciale afdeling in te stellen die tot taak moet krijgen de beroepsopleiding en de vakbekwaming van de buitenlandse werknemers te bevorderen, eensluidende beveiligingstekens te ontwerpen en zorg te dragen voor de vertaling van de veiligheidsvoorschriften; kortom alle initiatieven te ontplooiën die erop zijn gericht de ingewikkelde psy-

chologische problemen die zich voordoen bij de integratie van de migranten in hun nieuwe leef- en werkklimaat gemakkelijker tot een oplossing te brengen.

10.6. DE MIGRERENDE WERKNEMER DIE NAAR ZIJN EIGEN LAND TERUGKEERT

10.6.1. In het actieprogramma van de Commissie wordt niet uitdrukkelijk de „terugkeer” van de, al dan niet communautaire, migrerende werknemer naar het land van herkomst besproken.

10.6.2. Het Comité bevestigt dat men aan de migrerende werknemer zelf de keuze moet laten tussen integratie in het land van tewerkstelling en terugkeer naar zijn eigen land en noemt de redenen die de werkgever ertoe kunnen nopen naar zijn eigen land terug te keren; in verband hiermee wil het de aandacht van de Commissie en de Raad vestigen op het feit dat het gewenst is de nodige maatregelen te treffen om de migrerende werknemers en hun gezinnen te helpen bij hun repatriëring, o.m. door hun in te lichten over de mogelijkheden van tewerkstelling, het behoud van verworven rechten, de gelijkwaardigheid van verkregen diploma's en certificaten, enz.

10.7. DE STATISTIEKEN BETREFFENDE HET MIGRATIEVERSCHIJNSEL

10.7.1. Het Comité acht het nuttig erop te wijzen dat het absoluut noodzakelijk is, studies te verrichten en statistische enquêtes in te stellen ten einde zich zo goed mogelijk op de hoogte te kunnen stellen van de kwantitatieve aspecten van het migratieverschijnsel op het grondgebied van de Gemeenschap en van de daarbij betrokken personen en de voor hen getroffen sociale voorzieningen; zonder statistische gegevens die zijn verzameld en verwerkt volgens een nauwgezet en tot in de details uitgewerkt communautair systeem is het n.l. onmogelijk een sociaal programma op te stellen.

10.7.2. Voorts acht het Comité het dringend noodzakelijk dat de Raad zijn goedkeuring hecht aan het voorstel voor een „verordening inzake het opstellen van gelijkvormige statistieken betreffende buitenlandse arbeidskrachten” en herinnert het eraan dat het, toen het hierover op 28 maart 1973 gunstig advies uitbracht, heeft verklaard dat slechts een communautaire werkgelegenheidspolitiek tot stand kan worden gebracht indien statistische gegevens beschikbaar zijn die aan een aantal minimumeisen voldoen: homogeen zijn, dikwijls worden opgesteld, de werkelijkheid weerspiegelen, beschikbaar zijn binnen een redelijke termijn en gegevens verschaffen betreffende nationaliteit, geslacht, bedrijfstak, beroep, leeftijd, gebied en familieomstandigheden.

11. DE POLITIEKE EN BURGERRECHTEN

11.1. DE GELEIDELIJKE TOEKENNING VAN DEZE RECHTEN

11.1.1. Het Comité heeft de nodige aandacht besteed aan het vraagstuk van de toekenning van politieke en burgerrechten aan de communautaire migrerende werknemer en is hierbij o.m. uitgegaan van de voorstellen van de Commissie en zijn vroegere adviezen inzake deze materie.

11.1.2. Het merkt op dat het hierbij niet om de fundamentele rechten van de mens gaat die verband houden met de burgerlijke vrijheden (vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vereniging) en met de waarborg van de essentiële behoeften van de mens, omdat de uitoefening van deze rechten reeds aan de buitenlanders wordt toegestaan op grond van de bepalingen van het internationaal privaatrecht, ongeacht of zij al dan niet migrerende werknemer zijn: het gaat hier om de subjectieve publieke rechten die tot dusver alleen aan de bewoners van een staat toekomen voor zover deze het staatsburgerschap bezitten.

11.1.3. Onder verwijzing naar de besluiten van de topconferentie van Parijs, verklaart het Comité zich voorstander van de toekenning van de politieke en burgerrechten aan de migrerende werknemers, hetgeen etappengewijs en met een zeker behoedzaam realisme dient te geschieden in afwachting van de invoering van het communautair staatsburgerschap. Hierbij dient het volgende in aanmerking te worden genomen:

- a) de toekenning van de rechten dient eerst in de gemeenten, vervolgens regionaal en ten slotte op nationaal niveau verwezenlijkt te worden, waarbij met de verschillende integratiefazen van de bevolkingen van de negen Lid-Staten rekening moet worden gehouden;
- b) de uitbreiding betreft alleen de migrerende werknemers die geachte kunnen worden min of meer permanent (b.v. meer dan 5 of 7 jaar) in een land te verblijven, en dus niet degenen die voor één, twee of drie jaar emigreren met het uitgesproken voornemen daarna naar het land van herkomst terug te keren;
- c) de migrerende werknemer moet de mogelijkheid hebben de politieke rechten in het land van herkomst te blijven uitoefenen, zolang hij deze niet in het land van tewerkstelling kan uitoefenen (b.v. door schriftelijk, of op de ambassade te stemmen).

11.1.4. In verband met de erkenning van de politieke en burgerrechten:

- a) verzoekt het Comité, zoals het dit ook reeds in juni 1972 heeft gedaan, ten spoedigste de voor-

waarden te scheppen waardoor het mogelijk wordt het systeem in te voeren — dat reeds in enkele gemeenten van België (te Luik, in sommige gemeenten aan de rand van Brussel, in Limburg), van Duitsland en van Nederland werkt — waarbij comités of lichamen, samengesteld uit migrerende werknemers of hun vertegenwoordigers, kunnen worden opgericht, met als voornaamste taak de gemeente-organen van advies te dienen. Wat de daadwerkelijke instelling van dergelijke comités of lichamen betreft, zou men van de reeds opgedane ervaring gebruik moeten maken en hiertoe slechts moeten overgaan op verzoek of met de instemming van de betrokken migrerende werknemers;

- b) verzoekt het Comité zo spoedig mogelijk en ten minste vóór 1 januari 1980 aan de permanente migrerende werknemers actief en passief kiesrecht in de gemeenten te verlenen: de deelneming van de communautaire werknemer aan het bestuur en het beheer van de gemeente moet worden gezien als het legitiem op zich nemen van verantwoordelijkheid door de geïmmigreerde werknemer in de samenleving van de gemeente waarin hij woont;
- c) verzoekt het Comité de Commissie te bestuderen, binnen hoeveel tijd en op welke wijze de betreffende rechten ook op provinciaal, regionaal en nationaal niveau aan de communautaire werknemers kunnen worden toegekend, en te dien aanzien vervolgens voorstellen te formuleren, alsmede alle andere met de integratie van de communautaire werknemer in het burgerlijk leven verband houdende vraagstukken (zoals naturalisatie, verlening van het staatsburgerschap, dienstplicht, enz.) aan een studie te onderwerpen evenals die welke met het internationaal privaatrecht verband houden (echtscheiding, positie van de ongehuwde moeder enz.).

11.1.5. Anderzijds zal de verkiezing van het Europees Parlement die overeenkomstig de op de topconferentie van Parijs genomen besluiten op korte termijn d.m.v. algemene rechtstreekse verkiezingen zal plaatsvinden specifieke problemen opwerpen met betrekking tot de migrerende werknemers: het zou nuttig zijn indien de Commissie en de Raad onverwijld nagingen welke oplossingen te dien aanzien geboden zijn om de migrerende werknemer de uitoefening van het stemrecht in de Lid-Staat waarin hij werkzaam is te vergemakkelijken.

11.2. DE DEELNEMING IN ALLE TECHNISCHE ORGANEN

11.2.1. Het Comité is van oordeel dat de communautaire migrerende werknemers steeds meer zouden moeten worden aangespoord, bij voorkeur via de bevoegde beroepsorganisaties en naar gelang van het systeem dat geldt in het land van arbeid, deel uit te maken van alle openbare of semi-openbare lichamen waarbij zij belang hebben.

11.2.2. Het Comité verzoekt de Commissie een studie te maken van de openbare en semi-openbare lichamen van dergelijke aard die in ieder land bestaan, met het doel vervolgens gedetailleerde voorstellen in te dienen die erop zijn gericht de communautaire werknemer ervan te overtuigen dat hij volledig dezelfde rechten heeft als de nationale werknemer.

12. DE ILLEGALE MIGRATIE

12.1. In het actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers en hun gezinnen is een apart hoofdstuk opgenomen betreffende „illegale migratie”. Hierin wijst de Commissie op het bestaan van dit verschijnsel, zet zij er de oorzaken van uiteen, noemt zij de negatieve aspecten ervan voor de arbeidsmarkt en de bescherming van de werknemer en verklaart zij het voornemen te hebben concrete voorstellen te formuleren.

Anderzijds heeft de Internationale Arbeidsconferentie op 24 juni 1974 Verdrag nr. 143 inzake de clandestiene migratie aangenomen, waarbij de staten die het ratificeren ertoe worden verplicht een onderzoek in te stellen naar dit verschijnsel, de nodige maatregelen te treffen om een einde te maken aan de illegale migratie en de illegale tewerkstelling van de migranten en tegen de initiatiefnemers van deze illegale handel in arbeidskrachten vervolging in te stellen.

12.2. Al deze aspecten in aanmerking genomen deelt het Comité de bezorgdheid van de Commissie en stemt het in met haar vastbesloten streven om het probleem van de illegale migratie met alle te harer beschikking staande middelen tot een oplossing te brengen.

Bovendien:

a) verzoekt het Comité de Commissie:

1. het initiatief te nemen om de Lid-Staten aan te sporen Verdrag nr. 143 van de Internationale Arbeidsconferentie, of althans het deel betreffende de illegale migratie te ratificeren;
2. een bijeenkomst van de verantwoordelijke instanties van de verschillende regeringen te organiseren met het doel, geharmoniseerde bestuurs- en strafrechtelijke bepalingen vast te stellen;

b) verzoekt het Comité de Lid-Staten, een onderzoek in te stellen naar de werkelijke situatie in hun land wat deze illegale en clandestiene migratie betreft.

13. DE COÖRDINATIE VAN HET DOOR DE LID-STATEN GEVOERDE MIGRATIEBELEID

13.1.1. Min of meer als sluitstuk van haar Actieprogramma verklaart de Commissie dat het noodza-

kelijk is te komen tot een communautaire coördinatie van het migratiebeleid van de Lid-Staten.

13.1.2. Onder verwijzing o.m. naar zijn advies van 28 juni 1972 inzake de ontwikkeling van de sociale toestand, merkt het Comité op dat het vraagstuk door de Commissie dusdanig is belicht dat dit concrete besluiten moet opleveren, ook al is de coördinatie van het immigratiebeleid in aanmerking genomen zonder uitdrukkelijk aan te geven, wat de algemene context is waarin dit zal moeten worden ingepast, d.w.z. de communautaire werkgelegenheidspolitiek — waarop het Comité reeds eerder heeft aangedrongen — en het verband tussen het vrij verkeer van de communautaire werknemers en de immigratie en tewerkstelling van de niet-communautaire migrerende werknemers.

13.1.3. Het Comité is het met de Commissie eens dat men voor de coördinatie van het migratiebeleid een goed inzicht dient te hebben in de feitelijke situatie op migratiegebied en in de behoeften van de arbeidsmarkt, welke naar behoren en gedetailleerd wat betreft de verschillende elementen ervan (migratiebeweging, al dan niet permanente karakter van de migratie, beschikbare werkgelegenheid in het land ontvangst, enz.) en met een zekere regelmaat moeten worden vastgesteld.

13.1.4. Bij de totstandbrenging van de coördinatie dient men rekening te houden met de regionale politiek, de communautaire ontwikkelingspolitiek en de gemeenschappelijke politiek op de overige al dan niet in het Verdrag van Rome genoemde gebieden. Daarom dient men althans voorlopig acties op te schorten die erop gericht zijn de immigratie uit derde landen naar het gebied van de Gemeenschap mogelijk te maken, terwijl andere werknemers van dezelfde landen gedwongen zijn bij gebrek aan werk naar huis terug te keren.

13.1.5. Op grond van het voorgaande is het Comité van oordeel dat het coördinatievraagstuk dient te worden overgelaten aan de beoordeling van de Commissie en aan de besluiten van de ministers van sociale zaken van de negen Lid-Staten van de Gemeenschap, wanneer de doelstellingen op middellange en lange termijn eenmaal zullen zijn vastgesteld.

Afgezien hiervan gaat het Comité akkoord met de eerste voorstellen van de Commissie, te weten:

1. het uitwerken van standaardmodellen van bilaterale overeenkomsten tussen de Lid-Staten en derde landen inzake migratie van werknemers;
2. het voorbereiden van één gezamenlijke overeenkomst tussen de negen Staten van de Gemeenschap en de verschillende derde landen, ten einde een inhoud te geven aan de desbetreffende com-

munautaire politiek en daarbij gebruik te maken van de door sommige immigratielanden opgedane ervaring, en vooral de derde landen te tonen dat de Gemeenschap een sociale, economische en politieke werkelijkheid is;

3. het opstellen van gelijke minimumnormen voor door de Gemeenschap aangegane of aan te gane verbintenissen inzake immigratie, bij wege van de associatieovereenkomsten en enkele handelsovereenkomsten.

III. CONCLUSIES

14.1. PLAATS VAN HET ACTIEPROGRAMMA

14.1.1. Het Comité herhaalt dat het Actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers en hun gezinnen geplaatst en gezien moet worden in het ruimere kader van de *sociale politiek van de Gemeenschap*. In dit verband is het van de grootste betekenis dat het Economisch en Sociaal Comité de sociale politiek heeft gerangschikt onder de „prioritaire beleidsvormen in de Europese Unie” en bij de fundamentele doeleinden en de prioritaire acties daarvan heeft genoemd de „uitwerking van een Europees immigratiebeleid voor personen uit derde landen, in het bijzonder uit de geassocieerde landen van Europa en Afrika”.

14.1.2. Op gevaar af in herhaling te vallen wil het Comité bovendien nogmaals stellen dat de in het programma genoemde acties gezien en verwezenlijkt moeten worden in het kader van de „*communautaire werkgelegenheidspolitiek*” in de meest ruime betekenis van dit begrip, gebaseerd op criteria van economische doelmatigheid en sociale vooruitgang. Het Comité wijst er opnieuw op dat de uitvoeringskosten voor de totstandbrenging van dit beleid in de communautaire begroting moeten worden opgenomen.

14.2. HET JURIDISCHE KARAKTER VAN HET PROGRAMMA

14.2.1. Het Comité merkt op dat het de Raad is geweest die tot de indiening van een „Actieprogramma” heeft besloten en het voegt hieraan toe dat deze dit programma in zijn geheel dient te behandelen, alvorens verordeningen en richtlijnen met betrekking tot de verschillende erin aangegeven acties te laten voorstellen; voorts wijst het erop dat sommige van deze acties een dringend karakter hebben, terwijl voor andere het treffen van maatregelen op middellange en lange termijn nodig is.

14.2.2. Het Comité spreekt de wens uit dat de Raad zich er niet toe beperkt van het programma nota te nemen, maar een resolutie of een besluit vaststelt waarin hij de algemene beginselen preciseert, een

tijdschema aangeeft en de Commissie formeel verzoekt, concrete voorstellen voor verordeningen en richtlijnen inzake de verschillende in het programma vervatte acties voor te leggen.

14.3. HANDVEST VOOR MIGRANTEN

14.3.1. Het Europees Parlement heeft de Commissie verzocht hem een „handvest voor migranten”, met andere woorden een „statuut van de migrerende werknemer” voor te leggen.

Hoewel het Comité enig voorbehoud heeft t.a.v. het chartisme, als verschijnsel van politieke of economische uitdrukking van beginselen en richtlijnen, behoudt het zich het recht voor zich over het voorstel van de Commissie uit te spreken.

14.4. DE PRIORITEITEN EN TERMIJNEN

14.4.1. Voor alles stelt het Comité vast dat zes van de voorgestelde acties reeds werden goedgekeurd en ten uitvoer gelegd, dan wel momenteel ten uitvoer worden gelegd, nl. die betreffende:

1. de gezinsuitkeringen ten behoeve van de gezinsleden die in het land van herkomst zijn gebleven,
2. het SEDOC-systeem,
3. de regeling inzake wetsconflicten,
4. de verruiming van de vakbondsrechten,
5. het recht om verblijf te houden, en
6. het onderwijs aan de kinderen van migranten.

14.4.2. Het Comité kent absolute prioriteit toe aan:

- a) de maatregelen ter bestrijding van de clandestiene en illegale migratie, en
- b) het verzamelen van statistieken en informatie;

de voorstellen van de Commissie zouden vóór 31 januari 1976 moeten worden ingediend en de Raad zou hieraan met de grootste spoed zijn goedkeuring moeten hechten.

14.4.3. Daarna volgen bij voorrang alle voorstellen betreffende het vrije verkeer en de sociale zekerheid van de communautaire werknemers, alsmede die betreffende de beroepsopleiding en het taalonderricht. De voor de communautaire migrerende werknemers voorbehouden ruimte zou moeten worden benut door in de eerste helft van 1976 voor te stellen rechtsmiddelen, die door de Raad vóór het einde van dat jaar dienen te worden goedgekeurd.

14.4.4. Tegelijkertijd zou men de nodige maatregelen moeten treffen ten behoeve van de migrerende

werknemers afkomstig uit de derde landen, alsmede met betrekking tot de maatschappelijke dienstverlening, de huisvesting en de medische verzorging. Deze voorstellen zouden nog in 1976 moeten worden ingediend, zodat ten minste de meest belangrijke maatregelen in de loop van 1977 worden getroffen. Bovendien zouden studies moeten worden gemaakt en voorstellen worden geformuleerd in het eerste halfjaar van 1976, ten einde concrete voorstellen met betrekking tot de politieke en burgerrechten te kunnen indienen.

14.4.5. Ten slotte zou in de eerste maanden van 1976 een begin moeten worden gemaakt met de coördinatie van het door de Lid-Staten gevoerde migratiebeleid.

14.4.6. Gezien de enorme hoeveelheid werk die verzet zal moeten worden, spreekt het vanzelf dat deze prioriteiten en termijnen als een aansporing moeten worden gezien. Niettemin wijst het Comité nogmaals met nadruk op de betekenis die het hecht aan de oplossing van de problemen van de communautaire en niet-communautaire migrerende werknemers; het acht het voorts beslist noodzakelijk dat de opgelopen achterstand wordt ingehaald.

14.4.7. Het Comité onderstreept dat in de jaarlijkse begroting van de Gemeenschap de nodige financiële middelen voor de tenuitvoerlegging van het Actieprogramma moeten worden voorzien; hierbij denkt het in het bijzonder aan het Sociaal Fonds en het Regionaal Fonds.

In dit verband merkt het op dat sommige besluiten, die door de Raad reeds ten behoeve van de migre-

rende werknemers zijn genomen, weer op losse schroeven dreigen te staan doordat de voor de sociale politiek beschikbare financiële middelen zijn beperkt.

14.5. DE MIGRERENDE WERKNEMERS EN DE EUROPESE UNIE

14.5.1. Het nieuwe concept van de Europese Economische Gemeenschap, dat sinds de topconferentie van Parijs een geheel eigen karakter vertoont en goede resultaten belooft af te werpen, betreft ook de vraagstukken van het migratieverschijnsel. Anderzijds heeft het Economisch en Sociaal Comité de vraagstukken van de emigratie een plaats gegeven in het kader van de doelstellingen en taken van de Europese Unie, die „valt of staat met haar economische en sociale aspecten”.

14.5.2. Al deze vraagstukken vormen de inhoud van het actieprogramma ten behoeve van de migrerende werknemers en hun gezinnen. Bij het uitbrengen van een gunstig advies spreekt het Comité de vurige wens uit dat de actie van de Commissie overeenstemt met de politieke wil van de Raad; door het actieprogramma goed te keuren en tot het zijne te maken bij wege van een besluit of van een resolutie zal de Raad het bewijs leveren dat de communautaire migrerende werknemer in de Europese Unie staatsburgerschap zal hebben met alle rechten van dien. Bovendien zullen de migrerende werknemers uit derde landen de Unie ondervinden als een concrete werkelijkheid die tot de verbetering van de levensomstandigheden en arbeidsvoorwaarden bijdraagt van degenen die zich in deze Unie voor het welzijn van de individu en van de gemeenschap inzetten.

Gedaan te Brussel, 30 oktober 1975.

*De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

H. CANONGE

BIJLAGE

bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité

1. De volgende wijzigingsvoorstellen zijn tijdens de vergadering verworpen:

Paragraaf 2.1.3.

De tweede en derde zin als volgt te wijzigen:

„Het Verdrag van Rome houdt voor eerstgenoemde werknemers de tenuitvoerlegging van nauwkeurige juridische bepalingen in. Het Comité is van mening dat voor laatstgenoemden

in dezelfde geest alles in het werk dient te worden gesteld, ten einde de werknemers uit derde landen en hun gezinsleden volledig gelijke sociale, economische en syndicale rechten te waarborgen."

Uitslag van de stemming:

35 stemmen voor, 46 stemmen tegen, 4 onthoudingen.

Punt 4.1.2. — sub b)

Als volgt te wijzigen:

„b) dient te worden nagegaan hoe kan worden bereikt dat de werknemers afkomstig uit derde landen dezelfde behandeling krijgen als nationale werknemers wat de arbeidsvoorwaarden, de beroepsopleiding, de sociale verzekeringsuitkeringen en de vakbondsrechten, alsmede de mogelijkheid tot gezinshereniging betreft. Bovendien dient aandacht te worden besteed aan en te worden onderhandeld over de voorwaarden inzake tewerkstelling en verblijf voor de werknemers uit derde landen die reeds enige tijd in het gastland woonachtig zijn”.

Uitslag van de stemming:

31 stemmen voor, 50 stemmen tegen, 11 onthoudingen.

Punt 4.1.3.

De eerste zin als volgt te wijzigen:

„Men dient zoveel mogelijk te streven naar de gelijkberechtiging van de, al dan niet communautaire, migrerende werknemer in het gastland”.

Toelichting

Er is een onderling verband tussen punt 4.1.2. sub b) en punt 4.1.3. In het belang van beide groepen migrerende werknemers dienen deze punten duidelijker te worden geformuleerd.

Uitslag van de stemming:

9 stemmen voor, 31 stemmen tegen, 6 onthoudingen.

Punt 7.1.3.

De eerste regels als volgt te formuleren:

„Er dient voortgang te worden gemaakt met de gelijkberechtiging van alle onderdanen van de Lid-Statens, als middel ter verwezenlijking van een sociaal Europa. Alleen gelijkberechtiging zal het mogelijk kunnen maken, niet alleen vrij verkeer van personen te verwezenlijken, maar ook iedere vorm van discriminatie op grond van nationaliteit op te heffen inzake . . .”.

Toelichting

Het Comité heeft het noodzakelijk geacht zijn „opmerkingen vooraf” te beperken door in punt 6.2 het zinsdeel betreffende de „geografische eenwording” en het „Europees staatsburgerschap” te schrappen.

De punten 7.1.3 en 6.2 dienen dus met elkaar in overeenstemming te worden gebracht, temeer daar de gelijkberechtiging een solide basis is voor de verdere ontwikkeling van een sociaal, democratisch en vooruitstrevend Europa.

Uitslag van de stemming:

meerderheid van stemmen tegen, 6 onthoudingen.

Punt 12.2. — sub a)

Het volgende zinsdeel te schrappen:

„of althans het deel betreffende de illegale migratie”.

Toelichting

Verdrag nr. 143 van de Internationale Arbeidsconferentie betreft een samenstel van vraagstukken die met de rechten van migrerende werknemers afkomstig uit derde landen verband houden. In de tweede overweging stelt het Comité in het algemeen dat alle internationale verdragen, en in het bijzonder Verdrag nr. 143, in aanmerking dienen te worden genomen; het zou derhalve onlogisch zijn indien het Economisch en Sociaal Comité in de tekst van zijn advies het oordeel afzwakte dat hetzelfde in de tweede overweging uitspreekt.

Uitslag van de stemming:

21 stemmen voor, 31 stemmen tegen, 11 onthoudingen.

2. Oorspronkelijke tekst van het advies van de Afdeling voor sociale vraagstukken, welke gewijzigd is overeenkomstig de goedgekeurde wijzigingsvoorstellen

Paragraaf 2.2.1.

Met het oog op de oplossing van de problemen i.v.m. de emigratie is het vooral zaak, de vraagstukken van de migrerende werknemers en hun gezinnen tot een oplossing te brengen en dient men zich bijgevolg niet bezig te houden met de vraag of het land van herkomst dan wel het land van ontvangst meer baat vindt bij de migratie. Beide landen zijn op de migratie aangewezen en ondervinden er voordeel van, zoals beide er ook nadelen van ondervinden.

Paragraaf 7.6.5.

De Afdeling zou dit recht van de migrerende communautaire werknemer evenwel uitdrukkelijk bevestigd willen zien, omdat dit in de laatste tijd meer inhoud heeft gekregen en de betekenis ervan in de toekomst nog zal toenemen, wanneer de Raad de verschillende richtlijnen inzake de naamloze vennootschappen, in het bijzonder die betreffende het statuut van de Europese naamloze vennootschap, zal goedkeuren.

Paragraaf 8.2.5.5.

De Afdeling herinnert aan het door het Economisch en Sociaal Comité op 28 maart 1974 uitgebrachte advies en merkt ten aanzien van de eerste eis op, dat het feit dat de migrerende werknemer gedurende vier weken ter beschikking moet blijven van de arbeidsmarkt van het land waar hij tevoren werkzaam was, niet meer beantwoordt aan de huidige economische en sociale situatie. Bij het vaststellen van deze wachttijd ging men ervan uit dat het mogelijk zou zijn de werkloze opnieuw in het productieproces in te schakelen: in de huidige conjuncturele situatie is van deze wederinschakelingsmogelijkheid geen sprake meer; de Afdeling verzoekt de Lid-Staten dan ook er bij de bevoegde diensten en instellingen op aan te dringen dat zij ruim gebruik maken van de mogelijkheid om van de betreffende bepaling af te wijken en de periode van vier weken te verkorten.

Paragraaf 8.2.5.6.

Wat de tweede eis betreft is de Afdeling van mening dat de beperking van het genot van de werkloosheidsuitkering tot drie maanden een redelijk compromis inhoudt. Indien het beginsel van de gelijke behandeling van migrerende werknemers en nationale arbeidskrachten naar de letter werd toegepast, zouden alle rechten komen te vervallen in het geval dat de migrerende werknemer niet — net zoals de nationale werknemers — voortdurend voor een nieuwe betrekking in het land van arbeid ter beschikking staat. De terugkeer naar het land van herkomst zou dan tot gevolg hebben dat daarmee alle rechten op werkloosheidsuitkeringen geheel en al verloren zouden gaan. Om dit onlogische gevolg te ondervangen verleent Verordening (EEG) nr. 1408/71 de migrerende werknemer, ook wanneer hij naar zijn eigen land terugkeert, het recht op uitkering, doch zulks voor een periode die tot drie maanden is beperkt, behoudens bovengenoemde uitzonderingsgevallen.

Paragraaf 9.5.7.

In dit verband acht de Afdeling het voldoende dat de negen Lid-Staten van de Gemeenschap alle gelijktijdig Verdrag nr. 140 van de I.A.O. ratificeren en zich ertoe verplichten Aanbeveling nr. 148 in toepassing te brengen, die beide het betaalde vormingsverlof betreffen.

Paragraaf 11.1.4. sub a)

- a) herinnert de Afdeling voor sociale vraagstukken aan haar reeds in juni 1972 gedane verzoek, met de grootste spoed algemeen het systeem in te voeren — dat reeds in enkele gemeenten van België (te Luik, in sommige gemeenten aan de rand van Brussel, in Limburg), van Duitsland en van Nederland werkt — waarbij comités of lichamen, samengesteld uit migrerende werknemers of hun vertegenwoordigers, kunnen worden opgericht, met als voornaamste taak de gemeenteorganen van advies te dienen; wat dit betreft zou ook van de reeds opgedane ervaring gebruik moeten worden gemaakt en met de wensen van de betrokken migrerende werknemers rekening moeten worden gehouden.
-

III

(Bekendmakingen)

RAAD

Verlenging van de geldigheidsduur van de lijsten van geschikte kandidaten, opgesteld op grond der algemene vergelijkende onderzoeken Raad/C/96 en Raad/B/105

Bij besluiten van de Secretaris-generaal van de Raad der Europese Gemeenschappen van 9 januari 1976, is de geldigheidsduur van de lijsten van geschikte kandidaten der hierna vermelde vergelijkende onderzoeken verlengd tot en met 1 januari 1977:

- Raad/C/96* — georganiseerd met het oog op de vorming van een aanwervingsreserve voor secretaressen-stenotypisten en typisten voor de Duitse taal, bekendgemaakt in het *Publikatieblad der Europese Gemeenschappen* nr. C 38 van 5 april 1974;
- Raad/B/105* — georganiseerd met het oog op de vorming van een aanwervingsreserve voor assistenten, bekendgemaakt in het *Publikatieblad der Europese Gemeenschappen* nr. C 83 van 16 juli 1974.
-

OVERHEIDSOPDRACHTEN

(Publikatie van de bekendmakingen inzake overheidsopdrachten en gunning van overheidsopdrachten ingevolge Richtlijn nr. 71/305/EEG van de Raad van 26 juli 1971, aangevuld door Richtlijn nr. 72/277/EEG van de Raad van 26 juli 1972)

MODELLEN VOOR DE AANKONDIGING VAN OVERHEIDSOPDRACHTEN

A. Openbare procedures

1. Naam en adres van de aanbestedende dienst (artikel 16 e)⁽¹⁾:
2. Wijze van aanbesteding (artikel 16 b):
3. a) Plaats van uitvoering (artikel 16 c):
 - b) Aard en omvang van de prestaties, algemene kenmerken van het werk (artikel 16 c):
 - c) Indien het werk in verschillende percelen is verdeeld, de grootte van de percelen, en de mogelijkheid voor elk der percelen afzonderlijk, voor samengevoegde percelen of voor de massa der percelen in te schrijven (artikel 16 c):
 - d) Gegevens betreffende het doel van de opdracht, wanneer deze ook betrekking heeft op de opstelling van eigen ontwerpen (artikel 16 c):
4. Eventueel vastgestelde termijn voor de uitvoering (artikel 16 d):
5. a) Naam en adres van de dienst waar bestek en aanvullende stukken kunnen worden aangevraagd (artikel 16 f):
 - b) Uiterste datum voor deze aanvraag (artikel 16 f):
 - c) (eventueel) Het ter verkrijging van genoemde stukken te storten bedrag en de wijze van betaling daarvan (artikel 16 f):
6. a) Uiterste datum voor de ontvangst van de inschrijvingen (artikel 16 g):
 - b) Adres waar deze moeten worden ingediend (artikel 16 g):
 - c) Taal of talen waarin zij moeten worden gesteld (artikel 16 g):
7. a) Degenen die bij de opening van de inschrijvingen worden toegelaten (artikel 16 h):
 - b) Dag, uur en plaats van de opening (artikel 16 h):
8. (eventueel) Verlangde borgsommen en waarborgen (artikel 16 i):
9. Belangrijkste voorschriften voor financiering en betaling en/of verwijzingen naar de teksten waarin deze worden geregeld (artikel 16 j):
10. (eventueel) Rechtsvorm die de combinatie van aannemers waaraan de opdracht wordt gegund moet hebben (artikel 16 k):
11. Economische en technische minimumeisen waaraan de aannemer moet voldoen (artikel 16 l):
12. Termijn gedurende welke de inschrijver zijn aanbieding gestand moet doen (artikel 16 m):
13. De bij de gunning van de opdracht aan te leggen criteria. De naast de laagste prijs geldende criteria worden vermeld, voor zover zij niet in het bestek zijn opgenomen (artikel 29):
14. Overige inlichtingen:
15. Datum van verzending van de aankondiging (artikel 16 a):

⁽¹⁾ De tussen haakjes vermelde artikelen zijn die van de Richtlijn nr. 71/305/EEG van de Raad van 26 juli 1971 (PB nr. L 185 van 16. 8. 1971, blz 5).

B. Niet-openbare procedures

1. Naam en adres van de aanbestedende dienst (artikel 17 a) ⁽¹⁾:
2. Wijze van aanbesteding (artikel 17 a):
3. a) Plaats van uitvoering (artikel 17 a):
 - b) Aard en omvang van de prestaties, algemene kenmerken van het werk (artikel 17 a):
 - c) Indien het werk in verschillende percelen is verdeeld, de grootte van de percelen, en de mogelijkheid voor elk der percelen afzonderlijk, voor samengevoegde percelen of voor de massa der percelen in te schrijven (artikel 17 a):
 - d) Gegevens betreffende het doel van de opdracht, wanneer deze ook betrekking heeft op de opstelling van eigen ontwerpen (artikel 17a):
4. Eventueel vastgestelde termijn voor de uitvoering (artikel 17 a):
5. (eventueel) Rechtsvorm die de combinatie van aannemers waaraan de opdracht wordt gegund moet hebben (artikel 17a):
6. a) Uiterste datum voor de indiening van aanvragen tot deelname (artikel 17 b):
 - b) Adres waar deze moeten worden ingediend (artikel 17 b):
 - c) Taal of talen waarin zij moeten worden gesteld (artikel 17 b):
7. Uiterste datum voor de verzending van de uitnodigingen tot inschrijving (artikel 17 c):
8. Inlichtingen met betrekking tot de eigen toestand van de ondernemer, alsmede de economische en technische minimum-eisen waaraan de ondernemer moet voldoen (artikel 17 d):
9. De bij de gunning van de opdracht aan te leggen criteria, voor zover zij niet in de uitnodiging tot inschrijving zijn opgenomen (artikel 18 d):
10. Overige inlichtingen:
11. Datum van verzending van de aankondiging (artikel 17 a):

⁽¹⁾ De tussen haakjes vermelde artikelen zijn die van de Richtlijn nr. 71/305/EEG van de Raad van 26 juli 1971 (PB nr. L 185 van 16. 8. 1971, blz 5).

Openbare procedure

1. Der Senat der Hansestadt Lübeck, Wasser- und Hafenaubamt.
 - b) Zie punt 7 b).
 - c)
2. Openbare aanbesteding (nr. 11).
3. a) Lübeck-Travemünde aan de Skandinavienkai.
 - b) Bouw van een circa 600 m lange overdekte voetgangersbrug met verschillende toegangstrappen en een roltrapinstallatie.
 - c) De opdracht wordt gegund tegen een vaste globale prijs voor de bedrijfsklare uitvoering van het werk, inclusief alle nodige afbouw- en bijkomende werken.
 - d)
4. Begin van de bouw: eind maart 1976.
Uitvoeringstermijn: 15 april 1977.
5. a) Bauverwaltungsamt, Kleiner Bauhof 11, bureau 318, D - 2400 Lübeck.
 - b) Vanaf 12 januari 1976.
 - c) De aanbestedingsstukken zijn verkrijgbaar tegen betaling van DM 45 en kunnen van maandag tot vrijdag van 8.00 tot 12.00 uur worden afgehaald.
Bij schriftelijke aanvraag van de aanbestedingsstukken dient het voornoemde bedrag te worden gestort op rekening 6000.1300 bij de Stadtkasse Lübeck (postgirorekening Hamburg nr. 10400-201) (motto: „Ausbau Skandinavienkai”).
6. a) Opening van de inschrijvingen (zie punt 7 b)).
 - b) Zie punt 7 b).
 - c)
7. a) De inschrijvers of hun gevolmachtigden.
 - b) 17 februari 1976 om 11.00 uur, Bauverwaltungsamt, bureau 318, Kleiner Bauhof 11, D - 2400 Lübeck.
8. Voor de contractuele uitvoering van de opdracht en de nakoming van de garantieverplichting dient tot op de dag van de oplevering een zekerheid van 5 % van de aannemingsom, inclusief B.T.W., te worden gesteld.
9. Termijn- en saldobetalingen geschieden overeenkomstig de „zusätzliche Vertragsbedingungen”, die een bestanddeel van de aanbesteding zijn.
- 10.
- 11.
12. De inschrijver dient zijn aanbieding tot en met 30 april 1976 gestand te doen.
13. Bij de gunning van de opdracht zullen de technische en financiële aspecten van de aanbieding in aanmerking worden genomen.
14. Nadere inlichtingen over de aanbesteding worden verstrekt door: Wasser- und Hafenaubamt — tel. 0451/12-9433, Fischstraße 2-6, 2400 Lübeck.
15. 6 januari 1976.

Openbare procedure

1. Autobahndirektion Nürnberg, Flaschenhofstraße 55, D - 8500 Nürnberg.
2. Openbare aanbesteding overeenkomstig de „Verdingungsordnung für Bauleistungen” — deel A — (VOB/A) — uitgave oktober 1973.
 - a) Bondsautosnelweg A 6, Nürnberg-Heilbronn, grondperceel E 127, van km 443,600 tot km 449,200 ten westen van Ansbach.
 - b) Rooiingswerkzaamheden, verwerking van teelaarde, grondwerk, uitbreking van rotsgesteente en afwateringswerkzaamheden, inclusief pleisterplaatsen, straat- en wegverleggingen.
De werkzaamheden omvatten in hoofdzaak:
ca. 85 000 m³ teelaarde verwerken,
ca. 820 000 m³ grondverzet,
ca. 6 300 m afwatering van rijbaan en vorstwerende laag.
 - c)
 - d)
4. Begin van de bouw: mei 1976.
Uitvoeringstermijn: 31 oktober 1978.
5. a) Zie punt 1.
De aanbestedingsstukken kunnen ook tegen overlegging van het stortingsbewijs vanaf 20 januari 1976 in bureau 350 worden afgehaald.
- b) De verzending van de aanbestedingsstukken geschiedt vanaf 20 januari 1976 tot 30 januari 1976.
- c) De aanbestedingsstukken zijn pas verkrijgbaar na storting van 200 DM op postgirorekening Nürnberg nr. 42-852 of op rekening nr. 20153 van de Bayer. Landesbank — Girozentrale — filiaal Nürnberg, onder vermelding van het motto „Erdlos E 127”. De kosten voor bestelde en betaalde aanbestedingsstukken worden niet terugbetaald.
6. a) De inschrijvingen dienen, rechtsgeldig ondertekend, in een gesloten en gefrankeerde enveloppe met het opschrift „Angebot E 127” uiterlijk op de dag van de opening der inschrijvingen, woensdag 18 februari 1976, om 10.00 uur te zijn ontvangen.
- b) Adres, zie punt 1, bureau 117.
- c) Duitse taal.
7. a) Inschrijvers en hun gevolmachtigden.
- b) Woensdag 18 februari 1976, om 10.00 uur, adres zie punt 1, vergaderzaal bureau 264.
8. Waarborg voor de contractuele uitvoering van de opdracht: 5 % van de aannemingsom. Uitsluitend hoofdelijke waarborgen van een in de Bondsrepubliek Duitsland erkende kredietverzekeraar of kredietinstelling worden aanvaard.
9. Termijn- en saldobetalingen overeenkomstig de „Verdingungsordnung für Bauleistungen” — deel B — (VOB/B), uitgave oktober 1973, in combinatie met de „ZVStra 1973”, punt 13 en de „Besondere Vertragsbedingungen” (BVB 1975) punt 8.4.
- 10.
11. De in de laatste drie jaren uitgevoerde bouwwerken moeten qua omvang, uitvoeringstermijn en technische eisen met het aanbestede project kunnen worden vergeleken.
12. 30 april 1976.
13. De opdracht wordt, mits de nodige financiële middelen beschikbaar worden gesteld, ingevolge paragraaf 25 VOB/A gegund aan de inschrijving die, met inachtneming van alle technische en economische aspecten, het meest aannemelijk voorkomt.
14. Er vindt een bezichtiging van het bouwterrein plaats op 27 januari 1976 om 13.30 uur. Plaats van samenkomst: Gasthof „Goldener Löwe” in Aurach.
15. 9 januari 1976.

Openbare procedure

1. Borough of Grimsby, Municipal Offices, Town Hall Square, Grimsby, DN31 1HU, South Humberside, England.
2. Openbare aanbesteding. De Council is niet gehouden de laagste of enige andere inschrijving te aanvaarden. De opdracht zal worden gegund aan de laagste aannemelijke inschrijving en de inschrijvers moeten ten genoegen van de Council kunnen aantonen dat zij in financieel en organisatorisch opzicht in staat zijn het project uit te voeren.
 3. a) Het terrein is gelegen aan de Cromwell Road, Grimsby, South Humberside, Engeland en dient nog te worden ontsloten. Het terrein is vlak en bestaat uit circa 3,4 ha opgehoogde grond. Het wordt doorkruist door een hoofdbuis van de waterleiding met een diameter van 0,98 m en een hoofdriool met een diameter van 2,36 m.
 - b) Het project omvat de bouw van 129 wooneenheden, te weten 77 huizen en 52 flats, een en ander in een constructie met twee bouwlagen. De aanleg van een speelterrein voor kinderen met een oppervlakte van circa 0,1 ha maakt deel uit van de opdracht. Er dient circa 530 m nieuwe weg, inclusief riolen, afwaterings-, elektriciteits-, water- en telefoonleidingen, te worden aangelegd.
De wooneenheden dienen te worden uitgevoerd overeenkomstig een geïndustrialiseerd bouwsysteem met houten skelet, waarover nadere bijzonderheden op de tekeningen en in de bestekken staan vermeld. Buitenbekleding: muren met baksteen- en tegelbekleding en betonnen dakpannen.
 - c)
 - d)
4. De aannemer zal worden verzocht een uitvoeringstermijn voor de werken, inclusief aanleg van wegen, vast te stellen, welke evenwel niet meer dan twee jaar mag bedragen. Deze termijn zal bij de gunning van de opdracht in aanmerking worden genomen.
 5. a) The Borough Architect, Devonshire House, Bull Ring Lane, Grimsby, DN31 1ES, South Humberside, England.
 - b) Verkrijgbaar vanaf 13 februari 1976.
- c) Er wordt een waarborgsom van £ 5 verlangd, welk bedrag zal worden terugbetaald bij ontvangst van een bona fide inschrijving of bij terugzending van de aanbestedingsstukken.
6. a) Maandag 22 maart 1976 om 14.00 uur.
 - b) The Town Clerk and Chief Executive, Municipal Offices, Town Hall Square, Grimsby, DN31 1HU, South Humberside, England.
 - c) Engelse taal.
7. a) In het bijzijn van de voorzitter van het Housing Committee, Grimsby Borough Council, de Town Clerk and Chief Executive en de Borough Architect (of hun vertegenwoordigers).
 - b) De inschrijvingen zullen zo spoedig mogelijk na ontvangst van de inschrijvingsbiljetten worden geopend.
8. De aannemer zal worden verzocht voor de contractuele uitvoering van de opdracht een waarborg ten belope van 10 % van de aannemingsom te stellen, dan wel hetzelfde bedrag bij de opdrachtgever te deponeren.
9. De gunning zal geschieden op basis van de „Joint Contracts Tribunal Standard Form of Building Contract — Local Authorities Edition (with Quantities), 1963 Edition”, herziene uitgave van 1975.
- 10.
11. Er wordt een bewijs van de financiële draagkracht van de aannemer en van zijn technische kennis en bekwaamheid verlangd.
12. 4 maanden.
13. Zie punt 2.
14. Prijsschommelingen mogen aan de hand van verrekenprijsformules worden doorberekend.
15. 8 januari 1976.

Openbare procedure

1. Dienst van Gemeentewerken Rotterdam, Veemarkt 2, NL-Rotterdam-3001.
2. Openbare aanbesteding overeenkomstig het Uniform Aanbestedingsreglement.
3. a) Gemeente Rotterdam, de Oude Maas.
b) Bestek nr. 1-001-76.
Het maken van de Botlektunnel, aansluitend op de Botlekweg, onder de Oude Maas, met bijkomende werken in de gemeente Rotterdam.
Het werk omvat o.m.:
 - het in gewapend beton maken van 5 tunnelementen t.w. 4 lang 105 m en 1 lang 87,50 m, 2 ritten gefundeerd op betonnen palen en 2 bedieningsgebouwen, met een totale hoeveelheid beton van $\pm 109\ 000\ m^3$;
 - het baggeren van een uitvaargeul door de afsluitende zanddam van het bouwdok naar de Nieuwe Maas en het afvoeren van de daarvan afkomstige $\pm 100\ 000\ m^3$ zand en $\pm 30\ 000\ m^3$ gemengde specie;
 - het baggeren en afvoeren van $\pm 735\ 000\ m^3$ zand en $95\ 000\ m^3$ gemengde specie van de afzinksleuf in de Oude Maas;
 - het transporteren en afzinken van 5 tunnelementen alsmede het aanvullen van de tunnelzinksleuf met een totale hoeveelheid zand van $\pm 795\ 000\ m^3$;
 - het uitvoeren van grondwerken t.b.v. een z.g. „geluidswal” op de oostelijke Oude Maasoever alsmede het onder profiel brengen van op het werk aansluitende terreingedeelten en het aanbrengen van zandophogingen voor op de kunstwerken aansluitende wegen.
- c) De prijs van het bestek is Fl. 116 (inclusief verzendkosten en Fl. 16 O.B.). Betaling kan uitsluitend geschieden door overmaking per giro ten name van de Dienst van Gemeentewerken, Veemarkt 2, Rotterdam-3001, postgirorekening 520649. Op het girobiljet tevens te vermelden bestek nr. 1-001-76.
Na ontvangst van de overschrijving zal het bestek c.a. franco per post worden toegezonden met ingang van 22 januari 1976. De aanvragen zullen worden behandeld in volgorde van de data van giro-overschrijving.
6. a) Woensdag 24 maart 1976 vóór 10.00 uur in de daartoe bestemde bus.
b) Dienst van Gemeentewerken in het Stadsstimmerhuis, Veemarkt 2, Rotterdam-3001, Nederland.
c) Nederlandse taal.
7. a) De opening van de biljetten geschiedt in het openbaar.
b) Woensdag 24 maart 1976 om 10.00 uur in de koffiekamer van het Stadsstimmerhuis, genoemd onder 6 b).
8. Als zekerheidsstelling wordt een bankgarantie groot 5 % van de aannemingsom verlangd.
9. Betaling zal geschieden in termijnen van Fl. 500 000 en een slottermijn.
- 10.
11. De inschrijver dient na aanbesteding desgevraagd zijn financiële en economische draagkracht en zijn technische bekwaamheid aan te tonen. Hiertoe dient hij te overleggen:
 - een bewijs van inschrijving van zijn onderneming in het beroepsregister;
 - een bankverklaring waaruit de financiële draagkracht van zijn onderneming blijkt;
 - een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet aan werken van zijn onderneming over de laatste drie boekjaren;
 - een lijst van de in de laatste vijf jaren door zijn onderneming uitgevoerde werken, het bedrag van die werken alsmede tijd en plaats van uitvoering met vermelding van de opdrachtgever.
12. 60 dagen na de dag waarop de aanbesteding plaats heeft.
13. De inschrijver moet kunnen aantonen dat hij beschikt over ervaring in de uitvoering van soortgelijke werken.
- 14.
15. 9 januari 1976.
4. De uitvoeringsduur bedraagt 1200 kalenderdagen.
5. a) Het bestek met 38 tekeningen en een tijdschema zal zolang de voorraad strekt franco per post worden toegezonden na overmaking uitsluitend per giro, met vermelding van Bestek nr. 1-001-76, van de verschuldigde kosten, ten name van de Dienst van Gemeentewerken, Veemarkt 2, Rotterdam-3001, postgirorekening 520649.
Inlichtingen worden verstrekt uitsluitend op 17 februari en 9 maart 1976 te 10.00 uur, in de koffiekamer van het Stadsstimmerhuis, Veemarkt 2 te Rotterdam-3001.
Vanaf 22 januari 1976 ligt het bestek en vanaf zes dagen voor de aanbesteding ligt de nota van inlichtingen ter inzage in kamer 119 van het Stadsstimmerhuis, genoemd onder 6 b).
b) 15 maart 1976.

Openbare procedure

1. Rijkswaterstaat, directie Noord-Brabant, Waterstraat 16 te NL - 's-Hertogenbosch.
2. Openbare aanbesteding overeenkomstig het Uniform Aanbestedingsreglement.
3. a) Gemeenten Oirschot, Moergestel en Tilburg.
 - b) Bestek nr. NB 1695: het aanbrengen van verhardingen van asfaltbeton op en langs de bestaande verhardingen van de noordelijke rijbaan van rijksweg 58 van km 21,025 tot km 32,850 en op de verbindingswegen Oirschot-rijksweg 58 richting Tilburg en richting Eindhoven, inclusief de invoegstroken.
Het werk omvat o.a.:
 - leveren en verwerken van ca. 14 000 m³ zand, 75 000 ton asfaltbeton en 30 000 m verkeersstrepen van thermoplastisch markeringsmateriaal;
 - breken van ca. 76 000 m² cementbetonverharding;
 - ca. 12 000 m geleiderailconstructie op vereiste hoogte stellen.
 - c)
 - d)
4. 60 weken.
5. a) Het bestek is onder vermelding van nr. NB 1695 na vrijdag 23 januari 1976 verkrijgbaar bij de Staatsuitgeverij, Christoffel Plantijnstraat 1 te 's-Gravenhage. (tel. 070 - 814511).
Het bestek ligt na vrijdag 23 januari 1976 ter inzage bij:
 - het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Plesmanweg 1 te 's-Gravenhage;
 - de Hoofddirectie van de Waterstaat, Koningskade 4 te 's-Gravenhage;
 - de Rijkswaterstaat, directie Noord-Brabant, Waterstraat 16 te 's-Hertogenbosch.
 Inlichtingen worden verstrekt door de Rijkswaterstaat, directie Noord-Brabant, Waterstraat 16 te 's-Hertogenbosch op donderdag 5 februari 1976 van 10.00 uur tot 12.00 uur en van 14.00 uur tot 16.00 uur; de nota van inlichtingen ligt aldaar vanaf die datum ter inzage; afschrift van de nota van inlichtingen is aldaar op aanvraag gratis verkrijgbaar.
- b)
- c) Prijs van het bestek: Fl. 14 (inclusief B.T.W., exclusief verzendkosten). Betaling aan de Staatsuitgeverij, Christoffel Plantijnstraat 1 te 's-Gravenhage.
6. a) Donderdag 19 februari 1976 vóór 11.00 uur.
 - b) Zie 1.
 - c) Nederlandse taal.
7. a) De opening van de inschrijvingsbiljetten geschiedt in het openbaar.
 - b) Donderdag 19 februari 1976 om 11.00 uur, adres als 1.
- 8.
9. Vierwekelijkse betalingstermijnen ter grootte van het verwerkte bedrag, nadat een zekerheid is gesteld ten bedrage van 5 % van de aannemingsom.
- 10.
11. De inschrijver moet desgevraagd binnen een week na het daartoe ontvangen verzoek zijn financiële en economische draagkracht en technische bekwaamheid aantonen door de volgende gegevens te verstrekken:
 - een bewijs van inschrijving van zijn onderneming in het beroepsregister;
 - een bankverklaring waaruit de financiële draagkracht van zijn onderneming blijkt;
 - een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet aan werken van zijn onderneming over de laatste drie boekjaren;
 - een lijst van de in de laatste vijf jaren door zijn onderneming uitgevoerde werken, het bedrag van die werken alsmede tijd en plaats van uitvoering met vermelding van de opdrachtgever.
12. 30 dagen na de dag waarop de aanbesteding plaats heeft.
13. De inschrijver moet kunnen aantonen dat hij beschikt over ervaring in de uitvoering van gelijksoortige werken.
- 14.
15. 9 januari 1976.

Niet-openbare procedure

1. Caisse des Dépôts et Consignations — 56, rue de Lille — F - 75007 Paris.
2. Aanbesteding met voorafgaande selectie.
3. a) Arcueil — Val de Marne (94).
b) Algemeen grondwerk — grondkering en ondersteuning (percelen 02.a en 02.b).
c) Er kan voor één perceel of voor beide percelen te zamen worden ingeschreven.
d)
4. Acht maanden.
5. Hetzij een algemeen aannemersbedrijf, hetzij een combinatie van ondernemingen.
6. a) 6 februari 1976.
b) S.C.I.C. — D.M.O. — Groupe Opérationnel nr. 1, 4, place Raoul Dautry, 75015 Paris (Frankrijk).
c) Uitsluitend Franse taal.
7. Zal later na de beraadslaging van de goedkeuringscommissie worden medegedeeld.
8. Beroepsbekwaamheden — verklaring 251-2 — certificaten van deskundigen — aantal sterren — minimumomzet.
9. Laagste inschrijving voor een uitvoering conform de gestelde eisen.
- 10.
11. 7 januari 1976.

Niet-openbare procedure

1. The Royal Borough of Kensington and Chelsea, Town Hall, Kensington High Street, London W8 4SQ, England.
2. Aanbesteding met voorafgaande selectie.
3. a) Het bouwterrein is gelegen ten westen van de Kensington Road in de London Borough of Ealing en wordt ten noorden door speelterreinen en ten zuiden door een bestaande woonwijk begrensd.
b) Bouw van kleine eengezinswoningen op een terrein van 4,8 ha. Aard en omvang van de werkzaamheden: het opstellen van een ontwerp voor een omvangrijk woningbouwproject, omvattende bouw van wooneenheden met een, twee en drie slaapkamers, welke uit niet meer dan drie bouwlagen mogen bestaan. Er zal bijzondere aandacht worden geschonken aan de schikking van de wooneenheden en aan de groenvoorziening. Uitvoering van het gehele project en verkoop van eengezinswoningen aan kopers die op de wachtlijst van de Council staan.
c)
d)
4. Met de uitvoering van het project zal zo spoedig mogelijk worden begonnen.
- 5.
6. a) 2 februari 1976.
- b) The Director of Architecture and Planning, Old Town Hall, King's Road, Chelsea, London, SW3 5EE.
- c) Engelse taal.
7. In de tweede week van februari zal een voorlopige lijst van aannemers worden opgesteld.
De tot de inschrijving toegelaten gegadigden zullen worden uitgenodigd tot een gesprek met de technische deskundigen van de Council.
8. De aannemers worden verzocht bij hun aanvraag de volgende stukken te voegen:
 - Bewijs van de financiële en economische draagkracht van de aannemer, als bedoeld in artikel 25 a), b) en c).
 - Bewijs van de technische kennis en bekwaamheid van de aannemer, als bedoeld in artikel 26 a), b), c), d) en e).
 - Een verklaring dat geen van de in artikel 23 genoemde gevallen op de aannemer van toepassing is.Voor de voornoemde artikelen wordt verwezen naar Richtlijn nr. 71/305/EEG van de Europese Economische Gemeenschap.
9. De opdracht zal worden gegund aan de laagste inschrijving, welke aan de in het basisprogramma van de Council gestelde eisen voldoet.
- 10.
11. 9 januari 1976.

Niet-openbare procedure

1. F - 972 Département de la Martinique.
Binnenkort: Direction départementale de l'agriculture de Fort de France.
 - 24e perceel — elektriciteit buiten de gebouwen, transformator,
 - 25e perceel — wegen — sportinstallaties,
 - 26e perceel — beplantingen,
 - 27e perceel — schilderwerk aan de buitenkant van de gebouwen.
2. Aanbesteding met voorafgaande selectie.
3. a) Bouw van de landbouwschool van Croix Rivail, gemeente Ducos.
 - c) De percelen 1 en 22, 7 en 24 en 9 en 27 dienen door dezelfde onderneming te worden uitgevoerd.
 - d)
- b) De opdracht omvat de bouw van kantoren, leslokalen, internaat, recreatiegebouw, dienstwoningen, sportinstallaties en bijbehorende werken (circa 5 000 m² vloeroppervlakte):
 - 1e perceel — ruwbouw — hang- en sluitwerk,
 - 2e perceel — afdichting,
 - 3e perceel — betegeling — muurbekleding,
 - 4e perceel — aluminium ramen en deuren,
 - 5e perceel — schrijnwerk — verlaagde plafonds,
 - 6e perceel — loodgieterswerk,
 - 7e perceel — elektriciteit in de gebouwen,
 - 8e perceel — zwakstroominstallaties,
 - 9e perceel — schilderwerk — beglazing,
 - 10e perceel — installaties voor natuurwetenschappelijk onderwijs,
 - 11e perceel — timmerwerk,
 - 12e perceel — keukenuitrusting,
 - 13e perceel — goederenlift,
 - 14e perceel — metalen skelet,
 - 21e perceel — algemeen grondwerk,
 - 22e perceel — speciale funderingen, terreinontsluiting, omheiningen,
 - 23e perceel — riolering, afwatering — water- en gasleidingen,
4.
 5. De werkzaamheden kunnen worden gegund hetzij aan een algemeen aannemersbedrijf, hetzij aan afzonderlijke ondernemingen, hetzij aan combinaties van ondernemingen, samengesteld voor de uitvoering van een deel of de massa der werken.
6. a) 31 januari 1976 om 13.00 uur.
 - b) Monsieur le directeur départemental de l'agriculture — Marigot de Bellevue — 97200 Fort de France.
 - c) Franse taal.
- 7.
- 8.
- 9.
10. Inlichtingen: Direction départementale de l'agriculture en de heer Ziwes, architect — 97200 Fort de France 3 km, route de Didier — tel.: 71.34.63.
11. 6 januari 1976.

Niet-openbare procedure

1. City of Sheffield, Town Hall, Sheffield, S1 2HH, United Kingdom.
2. Aanbesteding met voorafgaande selectie. Gunning aan de laagste aannemelijke inschrijving.
3. a) Circa 3 mijl ten noorden van het stadscentrum van Sheffield, Lytton Road, Parson Cross, Sheffield 5.
b) Bouw van 60 half-vrijstaande huizen met twee bouwlagen in traditionele bouwtrant (dit wil zeggen 30 paren). De constructie bestaat uit spouwmuren van baksteen en bouwblokken (de „Y”-variant is aan de voor- en achterzijde van de eerste verdieping van beschieting voorzien), solide vloer van beton op de begane grond, houten vloeren op de eerste verdieping, tussen stijlen geplaatste separatiewanden van bouwblokken en gipskartonplaten, alsmede met betonnen dakpannen bedekte schuine daken. De opdracht omvat buitenwerkzaamheden, voorzieningen en afwatering. De wegen en riolen zullen vooraf in het kader van een afzonderlijke opdracht worden aangelegd.
c)
d) Er behoeven geen eigen ontwerpen te worden opgesteld.
4. 51 weken, te rekenen vanaf de datum van aanvang der werkzaamheden (vermoedelijk 7 juni 1976).
5. „Standard Form of Building Contract (Local Authorities Edition) 1963 Edition With Quantities”, met inachtneming van de volgende daarin aangebracht wijzigingen: clause 17 — inschrijvingen waarbij alleen arbeidskrachten ter beschikking worden gesteld worden niet aanvaard. Clause 23 (j) (i) is niet van toepassing.
Clause 23 (j) (ii) is van toepassing.
Clause 31B (vaste prijzen) is van toepassing.
6. a) 30 januari 1976.
b) The Chief Quantity Surveyor, Department of Planning and Design, adres zie punt 1.
c) Engelse taal.
7. 19 februari 1976.
8. De aannemer zal worden verzocht de volgende inlichtingen te verstrekken:
 - Verklaring dat geen van de in artikel 23 genoemde gevallen op de aannemer van toepassing is.
 - Bewijs van de financiële en economische draagkracht van de aannemer, als bedoeld in artikel 25 a), b) en c).
 - Bewijs van de technische kennis en bekwaamheid van de aannemer, als bedoeld in artikel 26 a), b), c), d) en e).
9. De opdracht zal worden gegund aan de laagste aannemelijke inschrijving.
10. De titel van de opdracht luidt: „60 Low Cost Houses — Lytton Road”.
Het referentienummer van de opdracht is H33021.
De opdracht zal tegen vaste prijzen worden gegund.
De approximatieve datum voor de indiening van de inschrijvingen is 22 maart 1976.
De bouwsom bedraagt circa £ 440 000.
De boete voor te late oplevering bedraagt £ 15 per week/per wooneenheid.
Er zij op gewezen dat het in de bedoeling van de opdrachtgever ligt, aan de begunstigde aannemer de uitvoering van nieuwe soortgelijke werken op te dragen, mits het thans aanbestede project op bevredigende en vakkundige wijze wordt uitgevoerd. De kosten van deze bijkomende kosten worden geraamd op circa £ 1 miljoen; met de uitvoering zal op verschillende tijdstippen tot en met juni 1977 worden begonnen.
Architect: B. Warren, R.I.B.A., F.R.T.P.I.
Kostenskundige (Quantity Surveyor): D. J. Rhodes, A.R.I.C.S., A.I.Q.S., voor het adres van beiden zie punt 1.
11. 7 januari 1976.

Niet-openbare procedure

1. The Skelmersdale Development Corporation, Pennylands, Skelmersdale, Lancashire, United Kingdom.
2. Aanbesteding met voorafgaande selectie, als bedoeld in artikel 5 van Richtlijn nr. 71/305/EEG.
3. a) Een totale oppervlakte van 6,49 ha in Birch Green 10 North, Skelmersdale, Lancashire.
b) 319 huizen en flats, met inbegrip van bijbehorende wegen, riolen, tuintjes en omheiningen, aansluitingen van voorzieningsleidingen, voetpaden, parkeerplaatsen en groenstroken.
c)
d)
4. Twee jaar, te rekenen vanaf de met de aannemer overeengekomen datum van aanvang der werkzaamheden.
5. Het contract dat zal worden afgesloten tussen de aannemer en de Corporation zal zijn gebaseerd op de laatstelijk herziene uitgave van de „Standard Form of Building Contract (Local Authorities Edition with Quantities)”, uitgegeven door het Joint Contracts Tribunal.
6. a) 9 februari 1976.
- b) Managing Director, Skelmersdale Development Corporation, Pennylands, Skelmersdale, Lancashire, WN8 8AR, United Kingdom.
- c) Engelse taal.
7. 27 februari 1976.
8. De Corporation zal de aannemers die aan de inschrijving wenselijk is deel te nemen verzoeken de volgende inlichtingen te verstrekken:
 - Verklaring als bedoeld in artikel 23 dat geen van de in artikel 23 (Richtlijn nr. 71/305/EEG van de Raad van 26 juli 1971) genoemde gevallen op de aannemer van toepassing is.
 - Bewijs van de financiële en economische draagkracht van de aannemer, als bedoeld in artikel 25 a) en c).
 - Bewijs van de technische kennis en bekwaamheid van de aannemer, als bedoeld in artikel 26 a), b), c), d) en e) (artikel 17d).
9. De opdracht zal worden gegund aan de laagste aannemelijke inschrijving.
- 10.
11. 7 januari 1976.

Niet-openbare procedure

1. The Council of the Borough of South Tyneside, Town Hall, South Shields, Tyne & Wear, United Kingdom.
2. Aanbesteding met voorafgaande selectie.
3. a) 1. Boldon Mill, East Boldon, Borough of South Tyneside, Tyne & Wear, Verenigd Koninkrijk.
2. Colman Avenue, South Shields,
3. Winskell Road, South Shields.
b) De opdracht omvat de bouw, in traditionele bouwtrant, van uit één en twee bouwlagen bestaande wooneenheden van verschillende types, inclusief buitenwerkzaamheden. De volgende wooneenheden dienen te worden gebouwd:
 1. 113 wooneenheden, alsmede uit één en twee bouwlagen bestaande blokken, waarin 33 verzorgingsflats en één woning voor de sociale werker zullen worden ondergebracht.
 2. 108 wooneenheden.
 3. 108 wooneenheden, alsmede uit één en drie bouwlagen bestaande blokken, waarin 30 verzorgingsflats en een woning voor de sociale werker zullen worden ondergebracht.

De wegen en riolen zullen ingevolge een afzonderlijke opdracht door de Director of Works worden aangelegd.
- c)
- d)
4. De uitvoeringstermijn zal in de aanbestedingsvoorwaarden worden vermeld en de aannemer zal worden verzocht een bouwprogramma over te leggen.
5. De aannemer moet een geregistreerde maatschappij zijn.
6. a) Woensdag 28 januari 1976 om 12.00 uur.
b) The Director of Technical Services, adres zie punt 1.
c) Engelse taal.
7. 1. 27 februari 1976 — de inschrijvingsbiljetten dienen uiterlijk op 29 maart 1976 te zijn ontvangen.
2. 27 februari 1976 — de inschrijvingsbiljetten dienen uiterlijk op 29 maart 1976 te zijn ontvangen.
3. September 1976 — de inschrijvingsbiljetten dienen uiterlijk in oktober 1976 te zijn ontvangen.
8. De aannemers worden verzocht de volgende inlichtingen te verstrekken:
 - Verklaring als bedoeld in artikel 23 van Richtlijn nr. 71/305/EEG van 26 juli 1971 van de Raad van de Europese Gemeenschappen dat geen van de in artikel 23 genoemde gevallen op de aannemer van toepassing is.
 - Bewijs van de financiële en economische draagkracht van de aannemer, als bedoeld in artikel 25 a), b) en c) van de voornoemde richtlijn, onder overlegging van geaarmerkte kopieën van de balansen of jaarrekeningen van de aannemer over de laatste drie jaren, ongeacht of publikatie van de balansen of jaarrekeningen al dan niet wettelijk verplicht is.
 - Bewijs van de technische kennis en bekwaamheid van de aannemer, als bedoeld in artikel 26 a), b), c) d) en e) van de voornoemde richtlijn.
9. Het ligt in de bedoeling de opdracht te gunnen aan de laagste aannemelijke inschrijving.
10. De aanbestedingsvoorwaarden zijn die van de „Standard Form of Building Contract, Local Authorities Edition with Quantities, 1963 Edition” (herziene uitgave van juli 1975). Clause 31 F is van toepassing.
De uitnodiging tot inschrijving geschiedt overeenkomstig de „Code of Procedure for Selective Tendering”, uitgegeven door het „National Joint Consultative Committee”.
Van de geselecteerde aannemer zal een waarborg voor de contractuele uitvoering van de opdracht ten belope van 10 % van de in het contract vermelde aannemingsom worden verlangd.
11. 7 januari 1976.

Niet-openbare procedure

1. Nottingham City Council, The Guildhall, Nottingham, United Kingdom.
2. Aanbesteding met voorafgaande selectie. Toepassing van bijzondere gunningscriteria op van geselecteerde inschrijvers ontvangen aanbiedingen.
3. a) Clifton Lane 2.
b) Bouw van 220 wooneenheden.
c)
d)
4. 21 maanden, te rekenen vanaf de datum van aanvang der werkzaamheden.
5. Indien een inschrijving wordt ingezonden door een combinatie van aannemers dienen alle leden van de combinatie zich vóór de gunning gezamenlijk en hoofdelijk aansprakelijk te stellen voor de uitvoering van de opdracht.
6. a) 9 februari 1976.
b) John C. Haslam, Director of Technical Services, Lawrence House, Clarendon Street, Nottingham, United Kingdom.
- c) Engelse taal.
7. 19 maart 1976.
8. De aannemer zal worden verzocht de volgende stukken te verstrekken:
 - Verklaring dat geen van de in artikel 23 genoemde gevallen op hem van toepassing is (Richtlijn nr. 71/305/EEG van de Raad).
 - Bewijs van zijn financiële en economische draagkracht, als bedoeld in artikel 25 a), b) en c).
 - Bewijs van zijn technische kennis en bekwaamheid, als bedoeld in artikel 26 a), b), c), d) en e).In het Verenigd Koninkrijk gevestigde firma's die voorkomen op de goedgekeurde lijst van de opdrachtgever behoeven het voorgeschreven bewijs van bekwaamheid niet te verstrekken.
9. Gunningscriteria — laagste prijs.
- 10.
11. 7 januari 1976.

Niet-openbare procedure

1. Nottingham City Council, The Guildhall, Nottingham, United Kingdom.
2. Aanbesteding met voorafgaande selectie. Toepassing van bijzondere gunningscriteria op van geselecteerde inschrijvers ontvangen aanbiedingen.
3. a) Kirkstead Street.
b) Bouw van 285 wooneenheden.
c)
d)
4. 27 maanden, te rekenen vanaf de datum van aanvang der werkzaamheden.
5. Indien een inschrijving wordt ingezonden door een combinatie van aannemers dienen alle leden van de combinatie zich voor de gunning gezamenlijk en hoofdelijk aansprakelijk te stellen voor de uitvoering van de opdracht.
6. a) 9 februari 1976.
- b) John C. Haslam, Director of Technical Services, Lawrence House, Clarendon Street, Nottingham, United Kingdom.
- c) Engelse taal.
7. 16 april 1976.
8. De aannemer zal worden verzocht de volgende stukken te verstrekken:
 - Verklaring dat geen van de in artikel 23 genoemde gevallen op hem van toepassing is (Richtlijn nr. 71/305/EEG van de Raad van 26 juli 1971).
 - Bewijs van zijn financiële en economische draagkracht, als bedoeld in artikel 25 a), b) en c).
 - Bewijs van zijn technische kennis en bekwaamheid, als bedoeld in artikel 26 a), b), c), d) en e).In het Verenigd Koninkrijk gevestigde firma's die voorkomen op de goedgekeurde lijst van de opdrachtgever behoeven het voorgeschreven bewijs van bekwaamheid niet te verstrekken.
9. Laagste prijs.
- 10.
11. 5 januari 1976.

Niet-openbare procedure

1. Milton Keynes Development Corporation, Wavendon Tower, Wavendon, Milton Keynes, MK17 8LX, England, United Kingdom.
2. Aanbesteding met voorafgaande selectie. Gunning aan de laagste aannemelijke inschrijving.
3. a) Het sub 10 genoemde gedeelte van Milton Keynes New City, North Buckinghamshire, Engeland.
b) Aanleg van wegen en riolen (ter ontsluiting van een terrein waarop een woningbouwproject zal worden uitgevoerd).
De totale kosten van het project worden geraamd op circa £ 600 000.
c)
d)
4. 9 maanden.
5. Indien een aannemelijke inschrijving wordt ingezonden door een combinatie van aannemers, dient ieder lid van de combinatie een verbintenis te ondertekenen, ingevolge welke alle tot de combinatie behorende maatschappijen of firma's zich gezamenlijk en hoofdelijk aansprakelijk stellen voor de uitvoering van de opdracht.
6. a) 30 januari 1976.
b) Executive Director, South Milton Keynes.
c) Engelse taal.
7. 20 februari 1976.
8. Bewijs van inschrijving van de onderneming in een beroepsregister of in het „Companies Register” in het Verenigd Koninkrijk of Ierland.
Naam en adres van de bank van de gegadigde waarbij door de bank van de Corporation inlichtingen kunnen worden ingewonnen met betrekking tot de financiële draagkracht van de aannemer.
Balansen over de laatste drie jaren, met inbegrip van een opgave van de omzet aan bouwwerken.
Een verklaring inzake de technische bekwaamheden van de leidinggevende en toezichhoudende functionarissen die in geval van gunning voor de uitvoering van het werk verantwoordelijk zijn, alsmede opgave van eventueel reeds eerder in het Verenigd Koninkrijk uitgevoerde werkzaamheden.
Een lijst van in de afgelopen vijf jaren uitgevoerde vergelijkbare werken met een waarde van meer dan 1 miljoen reke-eenheden, onder vermelding van de bouwsom en de plaats van uitvoering van ieder project de naam en het adres van de opdrachtgever.
Bijzonderheden over de beschikbare arbeidskrachten en technische uitrusting.
9. De gunningscriteria staan vermeld in de aanbestedingsstukken.
10. Bijzonderheden van het project: 2,5 km ontsluitingswegen met een breedte van 6,0 m, 6000 m oppervlakte- en afvalwaterriolen (buizen met een diameter van maximaal 900 mm), met inbegrip van 800 m toegangsweg met een breedte van 3,5 m, duikers en bijbehorende werken. Titel van het project: „Two Mile Ash, Advance Roads and Sewers — Phase 1”.
11. 8 januari 1976.

Niet-openbare procedure

1. Derbyshire County Council, County Offices, Matlock, Derbyshire, DE4 3AG, England, United Kingdom.
2. Aanbesteding met voorafgaande selectie.
3. a) Rondweg van Hasland in weg A617 Chesterfield-Mansfield.
b) Het project omvat de aanleg van circa 3 km dubbelbaansweg (twee rijbanen met een breedte van telkens 7,3 m) met bitumineus wegdek op een nieuwe tracé (dat ongeveer de niet meer gebruikte spoorweglijn volgt) in ingraving en in ophoging, met inbegrip van de aanleg van aansluitende zijwegen. Het project omvat voorts de bouw van twee viaducten, waarover zijwegen zullen worden geleid, één brug ten behoeve van de ontsluiting van landbouwbedrijven, één duiker onder een rivier, caissonsteunmuren, circa 200 000 m³ grondontgraving, met inbegrip van duikers, draineringswerken, verleggingen van afvalwaterriolen, waaronder een sifon, en overige bijbehorende werken.
c)
d)
4. 104 weken (2 jaar).
5. Combinatie van ondernemingen met rechtspersoonlijkheid.
6. a) 20 februari 1976.
b) The County Surveyor (adres zie punt 1).
c) Engelse taal.
7. Zal later worden medegedeeld.
8. Ter zake dienende bankverklaringen.
Overlegging van de exploitatierekeningen, winst- en verliesrekeningen en balansen van de firma over de afgelopen 3 jaren, wanneer publikatie daarvan wettelijk verplicht is in het land waarin de aannemer is gevestigd.
Voor zover hierboven nog niet vermeld, opgave van de omzet aan bouwwerken over de afgelopen drie jaren.
Bijzonderheden over de aard en de bouwsom van de thans in uitvoering zijnde projecten, waaraan door de aannemer tijdens de uitvoering van het thans aanbestede project nog zal worden gewerkt.
Gegevens over de opleiding en de beroepsbekwaamheden van het leidinggevend personeel van de firma en in het bijzonder van de persoon of personen die voor de uitvoering van het werk verantwoordelijk zijn.
Een lijst van in de laatste vijf jaren uitgevoerde werken, vergezeld van verklaringen waaruit blijkt dat de voornaamste van deze werken naar behoren werden uitgevoerd.
In deze verklaringen moeten het bedrag, de datum en de plaats van uitvoering van de werken vermeld zijn en dient te zijn aangegeven of deze vakkundig werden uitgevoerd en tijdig zijn opgeleverd.
Zo nodig kan de bevoegde instantie deze verklaringen rechtstreeks aan de aanbestedende dienst toezenden.
9. Laagste aannemelijke inschrijving.
- 10.
11. 7 januari 1976.

Niet-openbare procedure ⁽¹⁾

1. South Norfolk District Council, Farthing Green House, Loddon, Norwich NR14 6JG, England, United Kingdom.
2. Selective tendering procedure.
3. a) Long Stratton, Norwich.
b) The scheme includes the construction of 39 000 sq.ft of office and ancillary space together with associated services and site works.
c)
d)
- 4.
- 5.
6. a) At 12 noon on 26 January 1976.
- b) Chief Executive Officer, Address as in 1.
c) English.
- 7.
8. Applicants should give details of similar projects undertaken, and earliest available dates for commencement of work, together with the names and addresses of two architects and/or local authorities to whom reference can be made.
- 9.
10. Applications are invited from experienced and qualified building contractors who wish to be included in the council's selective tendering list for the above project. It is anticipated that five contractors will be invited to tender.
11. 9 January 1976.

⁽¹⁾ Vgl. Richtlijn nr. 71/305/EEG van de Raad, artikel 12, lid 3, en artikel 15 (PB nr. L 185 van 16. 8. 1971, blz. 8)

Niet-openbare procedure (1)

1. Monklands District Council, in the Strathclyde Region of Scotland, United Kingdom.
2. The lowest acceptable offer in competition among selected contractors will be accepted subject to the district council's reserved right to refuse any offer submitted.
3. a) The sites of the projects are at Coatbridge: Cecil Street (32 houses), Stirling Street (20 houses), Barrowfield South (140 houses), Greenend (34 houses); Salsburgh: Grossart Street (44 houses); Greengairs: Greengairs Road (20 houses); Glenboig: Coatbridge Road (28 houses).
b) The service to be provided is the non-structural modernization of council house bathrooms and kitchens plus the renewal of service networks which includes electricity, hot and cold water and the provision of a heating system, redecoration and all ancillary work and necessary repairs. The successful contractor will be required to arrange for decanting of tenants from occupation and also to provide caravan accommodation during the process.
The overall estimated cost of the project is within a cost range of £1 000 000 to £1 500 000.
c)
d)
4. The proposed programme for the works is for commencement on site about March, 1976 the project being scheduled for completion about 12 months thereafter.
5. The works will be carried out in accordance with the conditions of the standard form of building contract (RIBA) 1963 edition, July 1975 revision (local authorities' edition where the bills of quantities form part of the contract), as amended by the Scottish Supplement, July 1975 (Clause 30: Fluctuations, shall not apply; the contract will be on a fixed price basis).
6. a) Wednesday, 21 January 1976.
b) J.S. Ness, FCA, Chief Executive, Monklands District Council, Municipal Buildings, Coatbridge ML5 3LF, Scotland.
c) English.
7. Friday, 23 January 1976.
8. Proof of financial and economic standing is to be in accordance with Article 25 (a), (b) and (c) of Council Directive 71/305/EEC.
Proof of technical knowledge and ability is to be in accordance with Article 26 (a), (b), (c), (d) and (e) of the abovementioned Directive.
9. Lowest acceptable offer in competition among selected contractors.
10. The successful tenderer will be required to provide an insurance guarantee bond for amount which will be stated in the tender documents.
11. 9 January 1976.

(1) Vgl. Richtlijn nr. 71/305/EEG van de Raad, artikel 12, lid 3, en artikel 15 (PB nr. L 185 van 16. 8. 1971, blz. 8)